

KUTTIBEKOVA GULJAN TULEPBAYEVNA

TEXNOLOGIYA VA UNI O'QITISH METODIKASI

74.262.21
K96

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

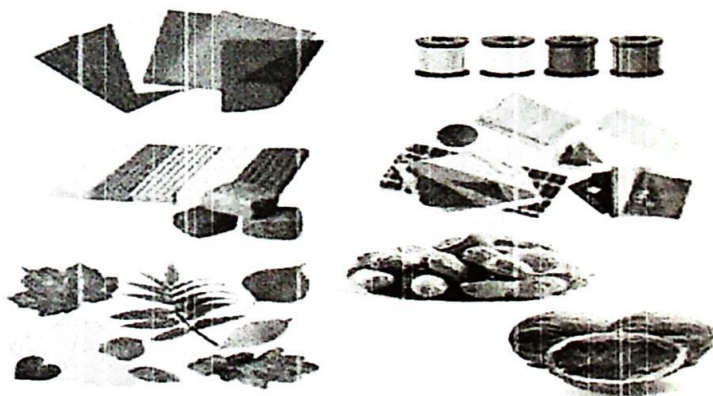
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası

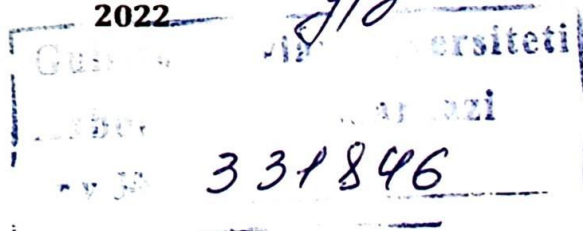
KUTTIBEKOVA GULJAN TULEPBAYEVNA

TEXNOLOGIYA VA UNI O'QITISH METODIKASI

Uslubiy qollanma

**Toshkent
"Innovatsiya-Ziyo"
2022**

UDK: 517.1
BBK: 22.143
A 54

Kuttibekova Guljan Tulepbayevna

Texnologiya va uni o'qitish metodikasi. Uslubiy qollanma. – Toshkent: "Innovatsiya-Ziyo", 2022, 84 b.

Ushbu uslubiy qo'llanmada boshlang'ch sinflar texnologiyasi fanining asosiy mavzularini o'z tarkibiga olgan uslubiy topshiriqlar berilgan. Bu topshiriqlarni bajarish talabalarga boshlang'ch sinflar texnologiyasining maqsadi, mazmuni va tuzilishini o'zlashtirishlariga yordam beradi, shu bilan birga talabalarni o'qitishning turli uslub, vosita shakllarning qo'llanishiga qaratilgan zaruriy ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Mazkur uslubiy qo'llanmada oliy o'quv yurtlarining 5111700 – "Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish" bakalavr ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib unda "Texnologiya va uni o'qitish metodikasi" fanidan nazariy va amaliy mashg'ulotlar mazmuni yoritilgan.

Taqrizchilar:

Xolboyeva G.A – A.Qodiriy nomidagi JDPI "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrasining mudiri

Umarova Z.A – Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti, boshlang'ich ta'lim kafedrasining katta o'qituvchisi

Jizzax Davlat Pedagogika instituti tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-7324-7-6

© **Kuttibekova G.**, 2022.
© "Innovatsiya-Ziyo", 2022.

KIRISH

Mustaqillikka erishilgandan so'ng umumta'lim maktablar oldiga qo'yiladigan talablar ortib bormoqda. Bu talablar tabiat va jamiyat talablarini bilish maqsadida ma'lum mazmuni fan va texnikaning eng yangi yutuqlari bilan boyitishga: ta'lim tarbiya jarayonida texnologiya ta'limining rolini oshirish va bolalarni tarbiyalash uchun ota-onalarining, o'qituvchilarining ma'suliyatini oshirishga ajratilgan. Bu o'z navbatda texnologiya ta'limi oldiga murakkab va mas'uliyatli vazifalar qo'yadi. Vujudga kelgan imkoniyatlardan texnologiya o'qituvchisi shaxsini har tomonlama rivojlanishi uchun to'liq imkoniyatini beradi. Texnologiya ta'limi mutaxassis tayyorlashni o'z maqsadi qilib qo'ymaydi, balki u o'quvchi shaxsini rivojlantirish uchun vositasi hisoblanadi. Maktabdagi texnologiya ta'limi tarbiyasi va ma'lumoti, maktabdan mehnat asosini namoyon bo'lishi va uning o'zagi bo'lib, u bolalarning bilimi, ishlab chiqarish faoliyati o'z-o'ziga xizmat qilishi, o'zaro yordam ko'rsatish, estetika va jismoniy rivojlanish jarayonidagi mehnat, kuch, g'ayratlarini qamrab oladi. Texnologiya ta'limining tarbiyaviy ahamiyati juda katta bo'lib, o'quvchilarda mehnatsevarlik, ma'suliyat, intizomlilik, burch hissi, jamoatchilik hissini tarbiyalashda, o'quvchilarning aqli o'sishida eng muhim iroda va axloqiy sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi.

Maktab ta'limining hozirgi bosqichida o'quvchilarni mehnatga tayyorlash, o'sib kelayotgan avlodning ta'lim va tarbiyasidagi eng zarur masalalardan biridir.

Mazkur metodik qullanmada nazariy, amaliy mashg'ulotlarning mavzusi, unga tayyorlanish jarayonida talaba bajarishi lozim bo'lgan topshiriqlar, metodik ko'rsatmalar va eng muhim nazariy va amaliy manbalar keltirilgan bo'lib undan 5111700-Boshlang'ich ta'lim va sport-tarbiyaviy ish bakalavr ta'lim yo'nalishi talabalari "Texnologiya va uni o'qitish metodikasi" fani mashg'ulotlarida hamda mustaqil ishlarini bajarishlarida foydalanishlari mumkin.

1 BOB. BOSHLANG'ICH SINFLARDA TENOLOGIYA TA'LIMIDAN NAZARIY BILIMLAR

1.1. Texnologiya ta'limi va tarbiyasining maqsad va vazifalari

Texnologiya va uni o'qitish metodikasi fani pedagogik fanlardan biri bo'lib, fanining asosiy ilmiy izlanishlari natijalariga tayangan holda, ilg'or o'qituvchilarning ish tajribasi bilan boyitilgan materiallar asosida yoritib beradi. O'quvchilarni mehnatga tarbiyalash va ularni bo'lajak amaliy faoliyatga tayyorlashda mehnat malaka va ko'nikma va malakalarni egallashlarini ta'minlaydi, o'quvchilarni mehnat faoliyatiga, ijtimoiy foydali ishlab chiqarish mehnatini bajarishga tayyorlaydi. Texnologiya ta'limida mehnatga psixologik tayyorlik, mehnat faoliyatining to'g'ri motivlari asosida tarbiyalaydi, shaxsning har bir ongli mehnatkash uchun zarur bo'lgan sifatlari shakllanashida yordam beradi. O'quvchilar o'rtasida yo'lga qo'yilgan o'zaro yordam esa, ularda do'stlik, birodarlik, umumlashish, jamoatchilik kabi fazilatlarni tarbiyalaydi. Shu bilan bir qatorda bilim, ko'nikma, malakalarini rivojlantirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida ijtimoiy munosabatlarga kirisha olish kompetentsiyalarini shakllantiradi.

Texnologiya ta'limi va tarbiyasining maqsadi – talabalarni boshlang'ich sinflarda texnologiya ta'limi fanining mazmuni va vazifalari, o'qitish usullari, ta'limiy vositalar bilan tanishtirish va ularni ta'lim jarayoniga tadbqiq etish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.

Texnologiya ta'limi va tarbiyasining vazifalari – Boshlang'ich maktablarda texnologiya ta'limi va tarbiyasining asosiy vazifalari o'quvchilarni mehnatga tayyorlash, o'qitish va umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida kasb tanlash izchilligini takomillashtirish.

Texnologiya ta'limi orqali o'quvchilarni mehnatga va kasbga tayyorlash vazifalari boshlang'ich sinflarda butun ta'lim va tarbiya tizimida hamda barcha o'quv predmetlari yordamida hal etiladi. Bu o'rinda texnologiya darslari yetakchi rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinflarda mehnat ta'limining ilk tushunchalari, malaka va ko'nikmalari texnologiya darslarida shakllantiriladi.

O'quvchilarni mehnatga o'rgatishda ularning axloqiy va ruhiy imkoniyatlarini nazarda tutib, hissiy bilish jarayonini takomillashtirish zarur. Bundan tashqari bolaning xotirasini o'stirish ham alohida ahamiyatga ega. Chunki, texnologiya faniga oid materiallarni eslab qolish va amaliy ishlarni bajarish boshqa predmetlarga nisbatan o'ziga xos xususiyatlarga ega. Barcha yangi asboblarni, materiallarni, amaliy ishlarning nomini boshlang'ich sinf o'quvchilari predmetini ko'rib idrok etish bilan fikrlar biriktirib, tinglab o'rganadilar, tushunib oladilar.

Texnologiya ta'limini to'g'ri tashkil etish o'quvchilarni qiyinchiliklarni yengishga, qo'yilgan maqsadga erishish yo'lida qat'iyat bilan mehnat qilish, boshlangan ishni chala tashlab ketmay, balki oxiriga yetkazishga o'rgatish lozim. Bu o'rinda o'quvchilarda ijobiy natijalar: mehnatdan quvonish, lazzatlanish va qoniqish hissiyotlarining namoyon bo'lishi juda muhimdir.

Mehnatga axloqiy tayyorlash – O'quvlarga jamoada ishlashni, o'zaro do'stona yordamni berishni, ijodiy tashabbuskorlik, tashkilotchilik qobiliyatlarini namoyish qilishni, mehnat kishilari va mehnat natijalarini xurmat qilishni o'rgatishdan iboratdir.

Mehnatga ruhiy tayyorlash – O'quvchilarni mehnatga ruhiy tayyorlash o'quvchilarning yoshiga mos keluvchi ongli va ijobiy xususiyatlarni tarkib toptirish, o'quvchilarning mehnat malaka va ko'nikmalarni egallashga qiziqishini shakllantirishdan iboratdir.

O'quvchilarni mehnatga amaliy tayyorlash. O'quvchilarni mehnatga amaliy tayyorlash oddiy asbob va moslamalardan foydalana bilish u yoki materialga ma'lum izchillikda ishlov bera olish, yo'l qo'yilgan xatoni o'z vaqtida aniqlash va to'g'irlay olish hislatlarini tarkib toptirishdan iborat.

Mehnatga amaliy tayyorlashni faqat kerakli bilimlar bazasida amalga oshishi mumkin. U boshlang'ich sinflarda boshlang'ich politexnik bilimlarga asoslanadi. Texnologiya ta'limining mazmuniga muvofiq o'quvchilar mazkur yosh uchun qulay bo'lgan materiallarga ishlov berish, qo'llaniladigan oddiy asbob va moslamalardan foydalanish malaka va ko'nikmalarini egallaydilar. Oddiy asbob va moslamalar maxsus asbob va moslamalarning bosh asosi hisoblanadi.

1.2. Texnologiya va uni o'qitish metododikasi faning nazariyasi va amaliyoti

Mustaqil Respublikamizda ta'lim tizimini tubdan isloh qilishdan ko'zlangan muhim vazifalardan biri o'qitishning ilg'or, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini, interfaol usullarini joriy etish orqali har tamonlama yetuk, mustaqil fikrlovchi, intellektual salohiyati yuqori bo'lgan raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashdan iboratdir.

Darhaqiqat, o'zbek xalqining buyuk mutafakkirlari ham uzoq o'tmishdayoq olib borgan tadqiqodlari va amalga oshirgan kashfiyotlarida yoshlarni, mehnatsevar, vatanparvar qilib tarbiyalash yo'l-yo'riqlarini ko'rsatib o'tganlar. Bunga Muso al-Xorazmiy (783-850), Ahmad al-Farg'oniy (797-865), Javhariy, Mirzo Ulug'bek faylasuf va huquqshunoslar Abu Nasr Farobiy (873-950), Imom al-Buxoriy (810-870), Abu Iso Muhammad at-Termiziy (824-892), Burxoniddin al-Marog'iloniy (1123-1197), qomusiy olimlar Abu Rayxon Beruniy (973-1048), Ibn Sino (980-1037), tilshunos, tarixchi va shoirlar Mahmud Qoshg'ariy (XI asr), Yusuf Xos Xojib (XI asr), Mahmud az-Zamahshariy (1075-1144), Alisher Navoiy (1441-1501), Zahiriddin Muhammad Bobur (1483-1530) va boshqalarning bizga qoldirgan boy meroslari fikrimizga asos bo'ladi. Bu allomalarimizning asarlarida bolalarni kasb-hunarga qiziqtirish, o'qishi, mehnati, odob-axloqi borasida o'rinli foydalanish pedagoglar oldiga qo'yilgan muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shuning uchun xalq pedagogikasi deb ataladigan tarixiy-pedagogik materiallarni umumlashtirish va o'rganish katta ilmiy ahamiyat kasb etadi. O'zbek xalq pedagogikasini, ustozlik – murabbiylik an'anasini o'rganish, mehnat an'analari asosida o'quvchi yoshlarni tarbiya qilish, jumladan, kichik yoshdagi maktab o'quvchilarida kasb-hunarga bo'lgan qiziqishlarini tarbiyalash, xalq pedagogikasi an'analarning zamonaviy usullarini pedagogik faoliyat amaliyotida qo'llash ma'lum ilmiy qimmat va amaliy ahamiyatga ega deb hisoblaymiz.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mehnat ta'lim-tarbiyasining nazariy va amaliy ahamiyati quyidagicha belgilanadi:

- yoshlarni hozirgi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitida bozor va axborot texnologiyasi islohoti davrida kasb-hunar tanlash, tashxis qilish,

istiqlolini belgilash hamda sharoitga mos bo'lgan samarali – metodik shakllari va vositalarini ishlab chiqish;

- kelajak avlodni boy-manaviy hamda ilmiy va umuminsoniy qadriyatlar asosida kamol toptirishning ta'sirchan tarbiya tizimini yaratish;

- ilg'or pedagogik tajribalarni xalq pedagogikasining metod va vositalarini shaxs komolotiga qaratilgan milliy-ma'naviy va ilmiy me'rosini o'rganish;

- kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining kasb – hunarga qiziqishlarini tarbiyalashda turli shakl va metodlardan foydalanish;

- kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining kasb – hunarga qiziqishlarini tarbiyalash jarayonida avlodlar ilmiy me'roslaridan oqilona va o'rinli foydalanish;

- kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining kasb hunar – turlariga qiziqishlarini dars va darsdan tashqari tadbirlar majmuasida amalga oshirish;

- ota-onalar bilan mehnat qahramonlari, mehnat fahriylari, tadbirkor va ishbilarmonlar bilan uchrashuvlar, bahs-munozara kechalari, savol-javob soatlarini o'tkazish;

- mehnat an'analari asosida tadbirlar hamda muzey va ustaxonalarga ekskursiyalar uyushtirish.

Bu tadbirlar kichik yoshdagi maktab o'quvchilarini dars va darsdan tashqari vaqtlarda kasb-hunarga qiziqishlarini tarbiyalash imkonini beradi. Boshlang'ich sinf texnologiya ta'limi va tarbiyasi jarayonida o'quvchilarni kasb-hunar tanlashga qiziqitirishga oid bilim berish masalasini chuqur o'rganish, ilmiy-uslubiy qo'llanmalar va tavsiyalar yaratish, ilmiy tadqiqot ishlari olib borish borasida hali juda ko'p ishlar qilinishi lozimligini ko'rsatadi. Shu sababli boshlang'ich ta'lim muassasalarining imkoniyatlaridan samarali foydalangan holda texnologiya ta'limi va tarbiyasi uzviyligini ta'minlash, pedagogik texnologiyalardan o'rinli foydalanish va ta'lim-tarbiya jarayonida yuqori samaradorlikka erishish o'qituvchilarga muhim vazifalarni yuklaydi. Xususan, boshlang'ich sinf o'qituvchilarning pedagogik faoliyatidagi muhim vazifa ekanligini hayotning o'zi ko'rsatib turibdi, chunki bu dolzarb masalani hal etish uchun ta'lim muassasalari, ayniqsa, boshlang'ich sinflarda texnologiya darsi va sinfdan tashqari ishlarning zamonaviy shakl va usullarini ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi.

1.3. Boshlang'ich sinflarda texnologiya ta'limining mazmuni

Texnologiya ta'limi dasturida o'quvchilar texnologiya darslarida egallashi lozim bo'lgan ilmiy-texnik bilimlarining, mehnat malaka va ko'nikmalari hajmi hamda mazmuni belgilab boriladi. Dasturda jamiyatimiz taraqqiyotining hozirgi bosqichida yoshlarga texnologiya ta'limi berish, ularni tarbiyalash sohasida qo'yilgan maqsad va vazifalar o'z ifodasini topgan. Texnologiya ta'limi dasturi o'quv rejasi asosida ishlab chiqiladi. Texnologiya ta'limi o'qituvchisi o'zining kundalik faoliyatida bu dasturga amal qiladi va uning bajarilishi majburiy hisoblanadi. Shu bilan bir qatorda o'qituvchi o'quv dasturiga mahalliy sharoitni hisobga olib ma'lum o'zgarishlar kiritishi mumkin. Bu boradi bir qancha talablar hisobga olinishi lozim. Dasturning mazmuni pedagogikaning didaktik prinsiplarga to'la – to'kis javob berishi, ilmiy va mafkuraviy jihatdan puxta bo'lishi, murakkabligi ortib borishi hisobga olingan holda va texnologiya ta'limining tanlangan didaktik tizimiga muvofiq ravishda, muayyan izchillikda bayon qilinishi, turmush tajribasi bilan bog'langan bo'lishi kerak.

Texnologiya malaka va ko'nikmalari bilan qurollantirish. O'quvchilarni tarbiyalash va ularni ishlab chiqarish faoliyatga tayyorlashda mehnat malakalari va ko'nikmalari katta o'ringa ega. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga texnologiya ta'limini berish vazifalaridan biri ularda bir qator mehnat malaka va ko'nikmalarini shakllantirishdir. Texnologiya ta'limi dasturi talablarni bajarishda, mavzuga oid bilim berishda, malaka va ko'nikmalarni shakllantirishda o'quvchilarga ma'lum hajmdagi politexnik bilimlar beriladi. Boshlang'ich politexnik bilim bilan qurollantirish o'quvchilarga predmetni yasash, ishlov berilayotgan materialning xususiyatlari, texnologik o'ziga xosliklari, materialga qo'lda ishlov berilganda qo'llaniladigan asbob-moslamalarning xususiyatlari, ulardan foydalanish qoidalari haqida ma'lumot berib boriladi. O'quvchilarga berilayotgan politexnik bilim, amaliy ko'nikma va malakalarga o'rgatish ma'lum nazariy darajada amalga oshirishga imkon beruvchi zamindir. Amaliy malaka va ko'nikmalar bilan qurollantirish, amaliy mashg'ulot turlarini o'rgatish ham demakdir. Boshlang'ich sinf o'quvchilari bajarishi kerak bo'ladigan amaliy ish turlari xilma-hildir, biroq mehnat malaka va ko'nikmalarini egallamasdanoq amaliy ish jarayonidagi materiallarni o'lchab olish va belgilash, ularni qirqib,

ishlov berish, qismlarni yelimlash, tikish, o'rash va bog'lash kabi yo'llar bilan birlashtirish va mustahkamlash, detallarni yig'ish va buyumni montaj qilish va buyumni bezash ishlarini bajarish bir qiyinchiliklar tug'diradi.

Texnologiya malaka va ko'nikmalarini shakllantirish quyidagicha asosiy bosqichlardan tarkib topadi:

- a) boshlang'ich tushuncha berish.
- b) mehnat harakatlarini sinov uchun bajarish.
- v) ish harakatlari natijasi.
- g) yakuniy xulosa chiqarish.

Mehnat malakalari va ko'nikmalarini shakllantirishga mo'ljallangan amaliy ishlar faqat vaqtga ko'ra taqsimlanganda hamda ma'lum tizim asosida o'tkazilgandagina ijobiy natija beradi.

Amaliy ishlar tizimi quyidagi asosiy talablarni o'z ichiga oladi:

1. Amaliy ishlar bajariladigan topshiriqning murakkabligi oshib borishini nazarda tutgan holda joylashtirish lozim.

2. Bajarilayotgan amaliy ish mazmuni to'liq tarzda oldingi amaliy ishga asoslanishi lozim.

3. Amaliy ish jarayonida mustaqil ishlash darajasi ortib borishi kerak.

Texnologiya malakasining muvaffaqiyatli bo'lishi bir qator shartlarga bog'liq. O'quvchi o'z faoliyatini mustaqil rejalashtirmas ekan, uning malakasi hech qachon to'liq bo'lmaydi. Nazoratning yo'qligi ko'pincha xato va nuqsonlarning amaliy ishlar jarayonida ortib borishiga olib keladi. Bu esa o'z navbatida yetilmagan harakat va usullarning shakllanishiga sabab bo'ladi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi texnologiya ta'limi bo'yicha ishlarni amalga oshirayotganda o'quvchilar u yoki bu ishni bajarish natijasida qanday ko'nikma, bilim va malakalarni egallashlarini aniq bilish kerak. Ana shunday holda o'qituvchi sinf uchun shu vaqtda zarur bo'lgan materiallarni tanlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu o'rinda muhimi o'quvchilar mazkur materiallarni tayyorlash jarayonida dastur nazarda tutgan bilim va malakalarni egallab olishlaridan iborat. Boshlang'ich sinf texnologiya ta'limi darslaridagi ta'lim-tarbiyaviy vazifalar umumta'lim maktablaridagi texnologiya ta'limining umumiy vazifalaridan kelib chiqib, quyidagi mashg'ulot turlari jarayonida amalga oshiriladi:

1-4-sinflar uchun

1. Qog'oz va karton bilan ishlash
2. Gazlama va tolali materiallar bilan ishlash
3. Tabiiy va turli materiallar bilan ishlash
4. Badiiy qurish-yasash va texnik modellashtirish.

Har bir dars mashg'uloti xafvsizlik texnikasi qoidalariga rioya qilgan holda tashkil etiladi. Jumladan, **(1-4 sinf)** o'quvchilarni aqliy va jismoniy mehnat turlari, kasblar bilan dastlabki tanishtirish, kasb tanlashga tayyorlash, mehnatni qadrlash, mehnatga qiziqish hamda mehnatsevarlikni shakllantirish, hunarmandchilik turlari bo'yicha kengroq nazariy bilim berish bilan birga kuchaytirilgan holda texnologiya ta'limi asosida amaliy mashg'ulotlarni bajarish, o'quvchilarda dastlabki nazariy va amaliy mehnat tajribalarini hosil qilish, zamonaviy texnika borasidagi bilimlari doirasini yanada kengaytirish, ularda kishilar mehnati va mehnat jarayoniga nisbatan ijobiy munosabatda bo'lishga tayyorlash, o'ziga topshirilgan har qanday ishni uddalay bilish, mehnatning o'ziga xos madaniyati va uning nazariy asoslarini egallash, o'z ishini va o'rtoqlarining ishlarini rejalashtirish hamda tashkil eta olishga o'rgatish, o'quvchilarni texnologiya ta'limi mashg'ulotlari jarayonida aqlli, odobli, yaxshi ahloqiy sifatlar shakllangan, did-farosatli hamda jismonan sog'lom qilib tarbiyalashni amalga oshirish, mehnat jarayonlari, kasb asoslarini texnologiya (mehnat ta'limi) o'rgatish va kasb tanlash bilan uyg'unlashtirish orqali kasbgacha tayyorgarligiga zamin yaratish bilan egallagan bilimlarini uzviy rivojlantirish asosida mehnat qurollari, vositalari, jarayonlari, hududiy ishlab chiqarishning asoslarini o'rgatish, texnika va texnologiya ta'limi (mehnat) asosida egallanayotgan kasb-hunar sohasi xususiyatlari, shu sohaning ilg'or vakillari faoliyati bilan tanishtirish nazariy bilim berish bilan birga amaliy mashg'ulotlarning to'liq majmuasini bajarish orqali kundalik hayotda qo'llay olish layoqatini rivojlantirib boradi.

II BOB. TEXNOLOGIYA DARSLARINI TASHKIL ETISH METODIKASI

2.1. Texnologiya ta'lim darslariga integratsion yondashuv

O'zbekiston Respublikasi o'z mustaqilligiga erishganidan so'ng ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohatlar jarayonida asosiy bo'g'in hisoblangan umumiy o'rta ta'lim maktablari faoliyatida o'quvchilarni hayotga tayyorlash va kasb tanlashga yo'naltirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish mehnatning integral jarayonidan iborat bo'lib, bunda ularga fan asoslarini o'rgatish jarayonida mehnatsevarlikni tarbiyalash va politexnik ta'lim berish asosida texnologiya ta'limi va tarbiyasini, tajriba orttirish bilan bog'liq ijodiy va ijtimoiy foydali ishlab chiqarish mehnatini amalga oshirish tushuniladi. Ushbu jarayonlarda kasb-hunarga yo'naltirish bilan mehnat tayyorgarligi orasida bog'liqlik umumiy tarzda dialektik xarakterga ega bo'lib, ular orasidagi yangi iqtisodiy munosabatlarni ifodalaydi va tarkibiy qismlarga xos huquqiy asoslarni aks ettiradi. O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish o'qituvchi rahbarligida o'quvchilar tomonidan bajariladigan aqliy va jismoniy harakat jarayonlaridan iborat bo'lib, buning natijasida ular texnologiya (mehnat) predmetlari, vosita va jarayonlari haqidagi bilimlarni hamda ma'lum sohadagi ishlab chiqarish mehnati va kasbga yo'naltirish amaliy ko'nikma va malakalarini egallaydilar, ongli ravishda kasb tanlashga hamda jamiyat va shaxs farovonligi yo'lida mehnat faoliyatiga tezda qo'shilishlariga imkon beruvchi shaxsiy sifatlari hamda tafakkurlarini rivojlantiradilar. Yangi iqtisodiy munosabatlar kasb-hunarga yo'naltirishning yangicha munosabati sharoitida texnologiya (mehnat) ko'nikmalari va malakalarini maqsadli shakllantirishdan iborat bo'lib, ongli va har tomonlama rivojlangan fuqoroni tarbiyalashning tarkibiy qismi hisoblanadi. Boshlang'ich sinf texnologiya fanlarini, ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish natijalari shuni ko'rsatadiki, texnologiya fani bo'yicha o'quv mashg'ulotlarini o'qitishning yangi usullaridan foydalanib, aniq amaliy ishlanmalarga tayangan holda tashkil etish lozim. Shundagina o'quvchilarda kasb-hunar tushunchalarini shakllanish darajasi jadal kechadi. Bu esa, o'z navbatida, boshlang'ich ta'limda texnologiya ta'limi yo'nalishidagi darsliklarning jiddiy ravishda qayta ishlab

chiqilishini taqozo etadi. Kelgusida yaratiladigan o'quv qo'llanmalar, ayni paytda mavjud qo'llanmalardan tuzilishi va mazmuni, o'quv materiallarining takomillashganligi bilan farq qilishi lozim. Bugungi kunda boshlang'ich ta'limning nazariy jihatlarini ishlab chiqilgan, biroq nazariya bilan amaliyotning uzviy birligi zarurdir. Texnologiya ta'limi mazmunining asosiy tashkil etuvchilari hisoblangan fundamental va amaliy xarakterdagi o'quv materiallari har bir ta'lim muassasasining ta'lim va ixtisoslik yo'nalishidan kelib chiqadi. O'quv materiallari milliy qadriyatlar zahirida yetakchi nazariya va qonuniyatlar atrofida umumlashtiriladi. Boshlang'ich ta'lim muassasalarida texnologiya ta'limi uchun har bir sinflarda 34 soatdan vaqt ajratilgan. Texnologiya ta'limi bo'yicha mavjud bo'lgan o'quv reja, dasturlarni va darslik, o'quv qo'llanmalarni qiyosiy tahlil etish, ta'lim texnologiyalar asosida texnologiya ta'limini amalda joriy etish hamda predmetlararo bog'lanish asosida texnologiya ta'limi o'qitish usullarini o'rganish shundan dalolat beradiki, o'quvchilarda kasb-hunar tushunchalarini shakllantirishga yo'naltirilgan mashg'ulotlar haligacha tashkil etilmagan. Shu bois texnologiya darslariga yangicha integratsion yondashgan holda darslarni tashkil etishni quyidagi darslar misolida ko'rib chiqamiz. Mavzu: Qog'ozni oddiy usullarda buklab maketlar yasash (2-sinf).

O'qituvchiga tavsiya: Qog'ozni oddiy va murakkab usullarda buklash. Qog'ozni oddiydan murakkab usulda buklab, buklash chiziqlari va burchaklar hosil qilish. Buklash chiziqlari orqali har xil maketlar yasash (baliqcha, stakan, buzoq boshi, kuchukcha, pingvincha, quyoncha, cho'chqacha, sichqoncha, qayiqcha, xo'tikcha, lola, qo'ziqorin, savatcha, ilon, tuzdon, qurbaqa, oqqush, quloqli shapka, soyabonli shapka, qaldirg'och).

Mavzu	Qog'ozni oddiy usullarda buklab maketlar yasash (2-sinf)
Darsning maqsad va vazifalari	Ta'limiy maqsad: O'quvchilarga suvda va quruqlikda yashovchi hayvonlar (baliqcha, kuchukcha) haqida tushuncha berish. Qog'ozni buklash usulida baliqcha va kuchukcha shaklini yasashni o'rgatish. Tarbiyaviy maqsad: Hayvonlarga ozor bermaslik, texnologiya darslarida xavfsizlik qoidalariga rioya qilishni tarbiyalash.

	Rivojlantiruvchi maqsad: Qog'ozni buklash asosida qurish- yasash ko'nikmalarini rivojlantirish. Kasb turlari haqida ma'lumot berish va qiziqishni shakllantirish.
Darsning jihozlari	Ko'rgazmali vositalar: baliqcha, kuchukcha maketini qurish-yasash bosqichlaridan namunalar, slaydlar. Ish jihozlari: Rangli qog'oz to'plami, qaychi, qalam, chizg'ich, yelim, latta.
Dars jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Uslub: Og'zaki bayon qilish, tushuntirish, tahlil qilish, ko'rgazmalilik, "Aqliy hujum", amaliy ish. Shakl: Amaliy mashg'ulot Baholash: Rag'batlantirish, 5 ballik tizimda baholash
Dars jarayonini amalga oshirish bosqichlari Natija:	Tashkiliy qism: 10 daqiqa Darsga hozirlik ko'rish 3-daqiqa Uy vazifasini tekshirish 7-daqiqa Asosiy qism: 28 daqiqa Aqliy hujum 5-daqiqa Yangi mavzu bayoni 3-daqiqa Amaliy ish 15-daqiqa Kasbga oid ma'lumot berish 5-daqiqa Yakuniy qism: 7 daqiqa O'quvchilar bilimini aniqlab, baholash 5-daqiqa Uyga vazifa berish 2-daqiqa

Tashkiliy qism

- Salomlashish,
- Davomatni aniqlash,
- Uy vazifasini tekshirish,
- Ish joyini tayyorlash (kerakli ish qurollari va materiallari bilan ta'minlash) .

Asosiy qism

"Aqliy hujum" usuli.

- Qog'ozdan nimalar yasash mumkin?

- Qog'oz turlarini sanab bering?
- Baliq qaysi oilaga mansub?
- It turlarini bilasizmi?
- Baliq va itlar nimalar bilan oziqlanadi?

Amaliy ish bosqichlari (Baliqcha)

• Kvadrat shaklidagi rangli qog'oz olinadi va teng to'rtga buklanadi.

• Buklash chiziqlari hosil qilingan kvadratning ikki yon tomoni o'rtasiga qarab buklanadi.

• Hosil bo'lgan shaklning pastki tomonining o'rtasi ochilib yuqoriga qaratib buklanadi.

• Bu buklash kvadratning yuqori qismida ham bajariladi.

• Shaklning yuqori uchlari o'rtaga yetkazib yon ikki tomoni ichkariga buklanib uchburchak hosil qilinadi.

• Hosil bo'lgan shaklning bitta uchi teskariga buklanadi.

• Kvadratning tashqariga buklanmagan ikki uchidan ushlab uni tashqariga qarab to'ntarilsa, "Baliqcha" hosil bo'ladi.

• So'ngra hosil bo'lgan shaklning dum qismini buklash bilan baliqchanning dumini hosil qilish mumkin.

Amaliy ish bosqichlari o'rganilgandan so'ng, o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish ishlari olib boriladi. Baliqlar bilan shug'ullanuvchi kasb egalari to'g'risida boshqotirma beriladi. O'quvchilar boshqotirmaning mustaqil bajaradilar.

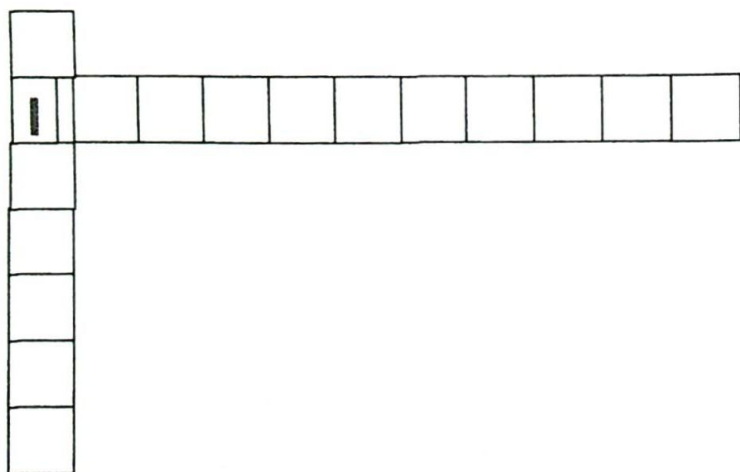
Belgilar o'miga harflarni qo'yib baliq tutuvchi
kasb nomini toping?

• Kuchukchanning tanasi rangli qog'ozdan qirqib bosh qismiga biriktiriladi.

• Kuchukchanning shakliga qo'shimcha ishlov beriladi.

Kuchukcha maketini yasab bo'lgandan keyin, o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish bo'yicha krossvordni yechish topshirig'i beriladi. O'quvchilar krossvordni mustaqil bajaradilar.

Qatordagi harflarni kataklarga shunday joylashtirinki
unda kasb nomi va vazifasi kelib chiqsin?

O' OOLGINITRAKUTVGCH

Krossvord yechib bo'lingandan so'ng, o'quvchilarga kinolog kasbi to'g'risida ma'lumotlar beriladi.

Kinolog kasbi

Kinolog- insonlarning do'sti itlardan turli maqsadlarda foydalanish uchun ularni o'rgatuvchi kasb egasidir. Kinologlar tarbiyalagan itlar yordamida chegara, bojxona, militsiya xizmatida foydalaniladi.

Kinolog bu kim o'zi?
Bilasiz o'qib so'zim.
U itlarni o'rganar
Va mashqlarga o'rgatar.
Hiddan izni olishga,
Dushmanga chang
solishga,
Bo'lishga ziyrak soqchi
Chegarada poyloqchi.
Ovni chaqqon tutishga,
To'siqlardan o'tishga,
Ko'p hollarda odamga
Kelar har dam yordamga.

Yakuniy qism

- Dars yakunida barcha ishlari namoyish etish uchun qo'yiladi va o'quvchilar bilan birgalikda tahlil qilinadi.
- Har bir o'quvchi bajargan ishlariga qarab izohli baholanadi.
- Uyga vazifa rangli qog'ozni buklash usulida turli hayvonlar shaklini yasash.

Gan...	ersiteti
Axbor...	lazi
Iev...	331846

2.2. Texnologiya darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish

Respublikamizda ta'lim islohatlari bosqichma-bosqich amalga oshirib borilayotgan hozirgi davrda «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» talablaridan va islohotning bosh maqsadidan kelib chiqqan holda, kasb-hunarga yo'naltirish sohasida mavjud bo'lgan ilmiy xulosalar va tavsiyalar hamda umumiy o'rta ta'lim maktablari o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish, xususan ulkan ummon bo'lgan kasblar olami bilan tanishtirish usullarini yangilash zarurati yuzaga kelmoqda. Zero, umumta'lim muassasalari o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish, ularning kasb-hunarni ongli ravishda va to'g'ri tanlashiga ko'maklashish masalasi ta'lim sohasida davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Maktabda o'qituvchilar tomonidan o'tkaziladigan texnologiya ta'limi darslari, darsdan tashqari turli tadbirlar orqali yuzaga keltiriladi. Sharq xalqlarining asrlar davomida ardoqlab kelayotgan mehnat an'analari to'g'risida keng tushuncha berish ijtimoiy mehnat va darsdan tashqari jarayonlarda tarkib toptiriladi. Shu o'rinda dars davomida ko'plab kasblar to'g'risida ma'lumotlar berish tavsiya etiladi. Masalan, **“Men kelajakda kim bo'lmoqchisiz? Savolga mashg'ulot davomidada o'quvchilarga uchuvchi, rassom, arxitektor, kabi kasblar haqidagi tushunchalari quyidagi ma'lumotlarni berish mumkin:**

UCHUVCHI

Samolyotda uchuvchi
Samolarni quchuvchi
Pastlab uchib, shunday der:
-Salom Vatan, ona yer!

RASSOM

Mana mato, moybo'yoq,
Rasmda cho'l, bog'-u, rog'.
Hayotdan olib ilhom,
Uni tasvirlar rassom.

ARXITEKTOR

Arxitektor chizadi,

O'z rejasin tuzadi.
So'ng qurilar bino, uy,
Go'zal shahar cho'zar bo'y.

Shuningdek, turli kasbiy o'yinlar yordamida o'quvchilarni kasblarning nomlari bilan tanishtirish, ularda kasblar olamining turli-tumanligi, kasbiy tasavvurlarni shakllantirish, kattalar mehnatiga qiziqish uyg'otish, turli kasb vakillarining mehnat sharoitlari haqidagi tasavvurlarini shakllantirish mumkin. Jumladan:

"Kasblar alifbosi" mashg'uloti.

Mashg'ulotning maqsadi: O'quvchilarda kasblar olamining turli-tumanligi haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Mashg'ulotning borishi: Sinf o'quvchilari uchta guruhga bo'linib, alfavitdagi harflarni uchga bo'lib oladilar: Guruhlar besh daqiqa davomida bo'lingan harflarga kasb nomlarini topib yozishlari kerak. So'ngra boshlovchi biror bir harfni aytadi. Harf qaysi guruhga tegishli bo'lsa shu guruh kasb nomini aytadi. Agar guruh ushbu harfga kasb nomini bilmasa, u holda boshqa guruhlar o'z variantlarini aytishlari mumkin. Har bir kasb nomi uchun ball beriladi. O'yin yakunida ballar hisoblanadi va g'olib guruh e'lon qilinadi.

"Maktabdagi kasblar" mashg'uloti.

Mashg'ulotning maqsadi: O'quvchilarning kasblar to'g'risidagi bilimlarini oshirish. Mashg'ulotning borishi: Sinf uchta guruhga bo'linadi. Bitta guruh bir nechta kasblar nomini (haydovchi, agronom, jurnalist) aytadi. Keyingi guruh shu kasbga ta'rif beradi. Keyingi bosqichda ikkinchi guruh kasblar nomini uchinchi guruh uchun aytadi, o'yin shu tariqa aylana bo'yicha davom etadi. Agar guruh vazifani bajara olmasa, boshqa guruh a'zolari bu imkoniyatdan foydalanishlari mumkin. Guruhlar har bir topilgan kasb nomi va unga berilgan ta'rif uchun ball to'playdilar.

"Mo'jizalar maydoni" mashg'uloti.

Mashg'ulotning maqsadi: O'quvchilarning kasblar olamini turli-tumanligi to'g'risidagi tasavvurlarini shakllantirish va so'z boyligini oshirish. Mashg'ulotning borishi: Ishtirokchilar uch kishidan iborat guruhlariga bo'linadilar. Birinchi guruh o'yinni boshlaydi, biror bir

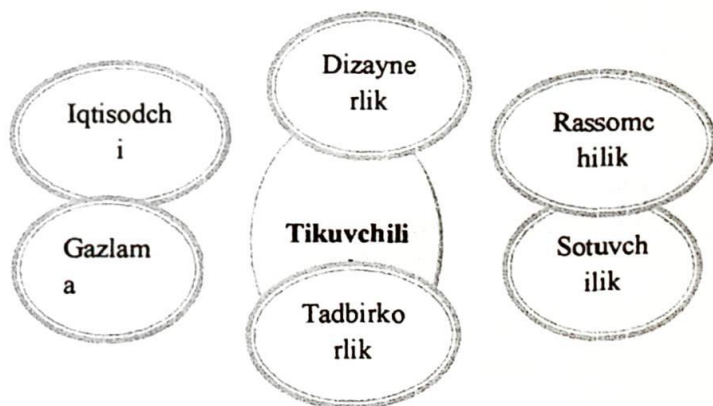
kasbning nomini o'ylaydi va qolganlarga faqat shu kasbning nomi nechta harfdan tuzilganligini aytadi. Soat strelkasi bo'yicha keyingi guruh harf aytadi. Agar bunday harf kasb nomida bo'lmasa birinchi guruh bu haqida ma'lum qiladi va o'yinni keyingi guruh davom ettiradi. Agar aytilgan harf so'zda bo'lsa, unda birinchi guruh bu harfning nechtaligini va uning so'zdagi o'rnini aytadi. Shu guruh keyingi harfni aytadi. Kasb nomini topgan guruh keyingi kasb nomini o'ylaydi va o'yinni davom ettiradi. O'yinning davomiyligi: 20-30 minut.

“Ha-yo’q” mashg’uloti.

Mashg’ulotning maqsadi: O’quvchilarning mantiqiy fikrlash ko’nikmalarini, kasbiy faoliyat doirasida tasniflash tushunchalarini aniqlash va rivojlantirish. Mashg’ulotning borishi: Boshlovchi uch kishidan iborat ishtirokchilarni taklif etadi. Ishtirokchilari o’zaro kim – birinchi, kim – ikkinchi, kim – uchinchi bo’lishini kelishib oladilar. Birinchi ishtirokchi biror bir kasb nomini o’ylaydi, lekin hech kimga aytmaydi. Ikkinchi ishtirokchi savollar berib, birinchi ishtirokchi o’ylagan kasb nomini topishi kerak. Shunday savollar berish kerakki, birinchi ishtirokchi “ha yoki yo’q” deb javob berishi kerak. Uchinchi ishtirokchi o’yinning borishini kuzatadi va berilgan savollarni sanab boradi. Kasb nomi topilgandan keyin ishtirokchilar o’rnini almashadilar. Shu tariqa har bir ishtirokchi o’zini turli rollarda (kasb nomini o’ylovchi, topuvchi, kuzatuvchi) sinab ko’radi. O’yinni muhokama qilish jarayonida kuzatuvchilar eng kam savol berib kasb nomini topgan ishtirokchini aniqlaydilar. Kasb nomlarini topuvchilar ishtirokchilarning qaysi biriga kasb nomini topishda qiyinchilik bo’lgani va uning sabablari haqida gapiradilar. Javob beruvchilar kasb nomlarini topishda qaysi savollari foydali va muvaffaqiyatli bo’lganligini ma’lum qiladilar. O’yinning davomiyligi: 30-45 minut. “Har bir talabani to’g’ri tavsiflovchi fikr bilan taminlang, bu unga mustaqil ta’limini rivojlanishida yordam beradi”¹ Boshlanlang’ich sinf o’quvchilariga kasb-hunarlar haqida tushuncha berar ekanmiz, ularning yosh va individual xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlarini

¹ Pedagogy and Practice: Teaching and Learning in Secondary Schools Leadership guide 2004

inobatga olishimiz zarur. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kasb-hunar haqidagi tafakkurlarini shakllantirishga samarali ta'sir etadigan "Debat", "Tarmoqlash" (Klaster), Krassvord, BBB kabi interfaol usullardan keng foydalanish orqali yuqori natijalarga erishish mumkin. "Debat" usuli asosida o'quvchilar bilan kelajakda qanday kasb egasi bo'lishni xohlashlari va tanlagan kasblarining o'ziga xos xususiyatlari, nima uchun shu kasbga qiziqishlari haqida suhbat olib boriladi. "Men kelajakda quruvchi (shifokor, o'qituvchi, muhandis, uchuvchi) bo'lmoqchiman" mavzusida tashkil qilingan suhbat natijasida o'quvchilarning quruvchi, shifokor, o'qituvchi, muhandis, uchuvchi kasblari haqidagi tushunchalari kengayadi, kasbga bo'lgan qiziqishlari ortadi, o'z maqsadi, orzusini amalga oshirish uchun ilk qadam qo'yiladi. "Tarmoqlar" (Klaster) usulidan foydalanilgan mashg'ulotlarda, o'quvchilar mavzuni chuqur o'zlashtirishlari hamda mavzuga taaluqli fikrni jamoa bo'lib, ketma-ketlik bilan, bir-biriga uzviy bog'langan holda tarmoqlashni o'rganadi. Bu mashg'ulotda o'quvchilarning bilimlarini aniqlash uchun tasavvur qilish darajasi hisobga olinadi. Bunda o'quvchilar (5-6 tadan) guruhlariga ajratiladi, qanday kasblarni bilishlarini tarmoqlab, yozib berish vazifasi topshiriladi. Misol uchun tikuvchilik kasbini boshqa kasblar bilan aloqadorligini quyidagi klaster usulida tuzish mumkin.

O'quvchilar o'zlari yozgan kasb-hunarlar haqida qanchalik ma'lumotga ega ekanliklarini namoyon etadilar, o'qituvchida esa qolgan kasb-hunarlar to'g'risida ma'lumot berish imkoni bo'ladi. O'quvchilarning darsdan tashqari faoliyatlari (televideniya ko'rsatuvlari, videofilmlarni tomosha qilish, kompyuter va sport

o'yinlari, internet orqali bo'ladigan muloqotlar)da ham kasblar to'g'risida tasavvurlari shakllanadi.

2.3. Texnologiya darslarini tashkil etish metodikasi

Dars rejasi o'quv yilining boshida yillik kalendar reja bo'yicha taqsimlanadi. Dars rejasi 4 bosqichda amalga oshiriladi. Birinchi bosqich tashkiliy qism, bunda qo'ng'iroq chalingandan boshlab yangi dars bayon etilgan vaqtgacha bo'lgan davr hisoblanadi. Ikkinchi bosqich uy ishini tekshirish va baholash, uchinchi bosqich yangi mavzuni bayoni, to'rtinchi bosqich darsning yakuni, bunda bajarilgan ishlarni baholash, uyga vazifa berish va ish joylarini tozalashlar kiradi. Bir soatlik dars misolida ko'rib chiqamiz.

Mavzu: Urug'lardan mozaika yasash.

O'qituvchiga tavsiya: Qo'l mehnatiga o'rgatishda ish turlarining usullari. Mozaika monumental dekorativ sa'nat turlaridan biridir. Turli davrlarda va turli mamlakatlarda mozaika qo'llaniladigan materiallariga ko'ra ham naqsh va rasmlarga ko'ra ham o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan. O'rta Osiyoda madrasalar, masjidlar, saroylar mozaika usulida bezatilgan.

Mozaika mos shaklni chizib olish. Maydalangan rangli qog'oz bo'laklarini tayyorlash. Kerakli shaklni konturini tasvirlash. Konturga maydalangan qog'oz bo'laklarini bosqichma-bosqich yelimplash. Qo'shimcha ishlov berish.

Hozirgi kunda mozaika bilan binolarning tashqi qismlari, devorlari va xalq amaliy san'ati asarlari bezatiladi. Mozaika ishlarida oyna, sopol, plita bo'laklardan, foydalaniladi.

O'qituvchi quritilgan urug'lardan tuzilgan naqsh namunalarini ko'rsatadi.

Darsning maqsad va vazifalari	Ta'limiy maqsad: O'quvchilarga amaliy san'ati haqidagi bilim va tasavvurlar berish. Mozaika usulida Qo'qongul shaklini yasashga o'rgatish. Tarbiyaviy maqsad: Mozaika san'atiga qiziqish uyg'otish. O'z mehnatidan qoniqish va zavqlana olishni tarbiyalash. Rivojlantiruvchi maqsad. Qog'ozni mayda qirqish, qurutilgan urug'larni yelimplash orqali mozaika usulida yasay olish malakalarini rivojlantirish.
Darsning jihozlari	Ko'rgazmali vositalar: Mozaika ishlaridan namunalar,

	gullar rasmi, mozaikani yasash bosqichlari, slaydlar. Ko'rgazmali jihozlar: Rangli qog'oz to'plami, qaychi, qalam, chizg'ich, yelim, latta.
Dars jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Uslub: Og'zaki bayon qilish, tushuntirish, tahlil qilish, aqliy hujum. Shakl: Amaliy mashg'ulot, savol-javob. Baholash: Rag'batlantirish, 5 ballik tizimda baholash.
Dars jarayonini amalga oshirish bosqichlari Natija: 	Tashkiliy qism: 10 daqiqa Darsga hozirlik ko'rish. Uyga vazifani mustahkamlash. Asosiy qism: 25 daqiqa Aqliy hujum. Mavzuni bayon qilish. Amaliy ish. Yakuniy qism: 10 daqiqa Yangi mavzuni mustahkamlash. O'quvchilar bilimini baholash. Uyga vazifa belgilash.

Darsning borishi

Tashkiliy qism:

Salomlashish;

Davomatni aniqlash;

Uy vazifasini tekshirish;

Ish joyi va ish qurol va materiallarini tayyorlash.

Asosiy qism: Aqliy hujum

O'qituvchi darsning boshlanishida o'quvchilarni qog'ozni mayda qirqish, quritilgan urug'larni yelimlash orqali mozaika usuli haqidagi bilim va tasavvurlarini savol – javob yordamida aniqlash.

- Mozaika usuli nima?

- Qog'ozni mayda qirqimi, qurutilgan urug'lari qanday yopishtiriladi?

- Qaerlarda mozaika usulida bajarilgan ishlarni ko'rgansiz?

- O'zbekistonda qanday gullar yetishtiriladi?

- Ularni tasvirlab bering?

- Ularning shakli, rangi, hidi bir xilmi?

Yangi mavzu bayoni:

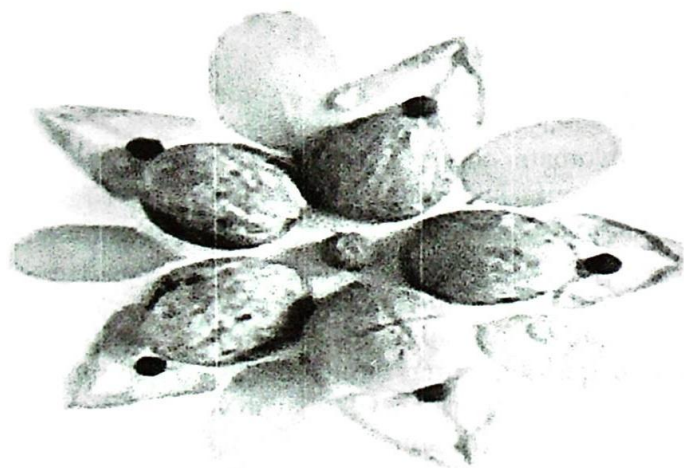
Meva va sabzavotlar, poliz ekinlari urug'lari, rangli ko'zgu parchalari, mayda qog'oz bo'laklaridan ajoyib mozaika asarlari yaratilishi, ulardan sovg'a sifatida foydalanish. Bo'sh vaqtlar uchun yaxshi mashg'ulot bo'lishi haqida tushuncha berish.

Poliz ekinlarining urug'laridan foydalanish mozaika usulida gullar shaklini yasash mumkinligi tushuntiriladi.

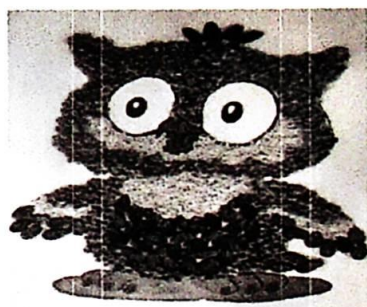
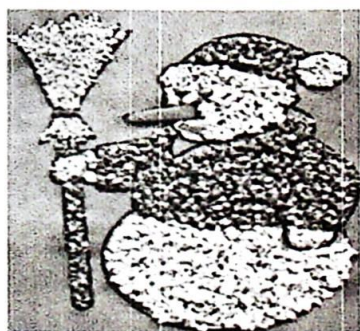
Tabiatda har bir gul o'z shakliga, o'z hidiga, o'z rangiga ega bo'ladi.

Amaliy ish. (darslik bilan ishlash).

Amaliy ishni boshlashdan oldin o'quvchilarning darsga tayyorligi o'qituvchi tomonidan kuzatiladi. Kamchiliklar bartaraf etiladi. Quritilgan poliz ekinlari urug'laridan mozaika usulida qo'qongul shaklini yasash bosqichlarini tushuntiriladi va o'qituvchi tomonidan kuzatiladi.

TABIY MATERIALLARDAN APPLIKATSIYA USULIDA GUL YASASH

Ijod qilish uchun tabiat bizga rang-barang materiallarni tortiq qilgan. Ular har xil shaklda bo'libgina qolmay, tabiatning o'zi bizga ulardan nimalar yasash mumkinligini ham ko'rsatib turadi. Aytingchi, quyidagi tasvirlarda qanday tabiiy materiallardan foydalanilgan?

Sizga yasalgan qaysi narsa ko'proq yoqdi? Siz o'zingiz ham shunday narsani yasashingiz mumkin. Buning uchun kerakli materiallarni tayyorlab oling.

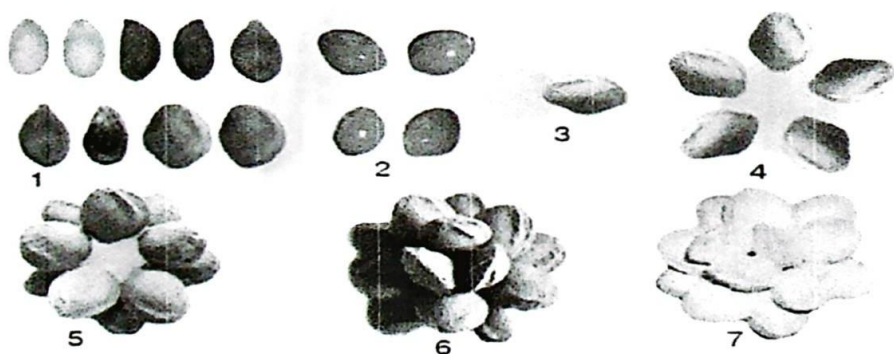
Tabiiy materiallar qanday tayyorlanadi? Eslab ko'ring. Gul yasash uchun bajariladigan ishlar ketma-ketligini belgilab oling va ishni boshlang.

Qovun, qovoq, tarvuz hamda meva urug'lari tabiiy ashyolar sirasiga kiradi. Gul yasash uchun Sizga, shuningdek, qog'oz bilan qaychi, yelim, plastilin, har xil daraxt barglari, guvash bo'yog'i va mo'yqalam kerak bo'ladi.

Rasmda ko'rsatilganidek, qog'ozdan diametri 2 smli doira qirqib oling va unga 5 ta shaftoli danagini yopishtiring. Shunday tayyorlangan ikkita shaklli qog'ozni bir biriga yopishtiring. Ikki tomonidan o'rtasiga 3 tadan shaftoli danagini yopishtiring. Qurigandan so'ng guvash bilan bo'yang.

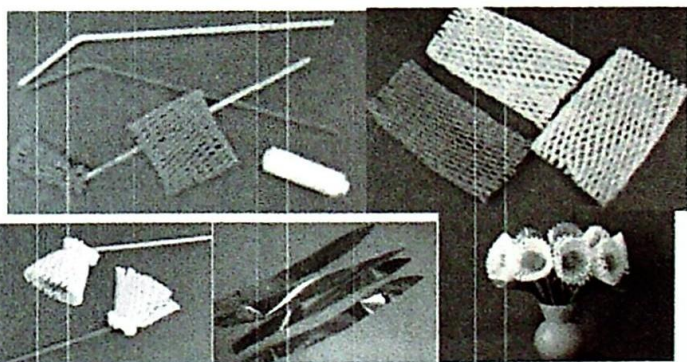
Gul bargi uchun shaftoli danaklarini yashil rangga bo'yang va gul atrofiga joylashtiring. Ko'rib turganingizdek, danaklardan har xil gullarni yasash mumkin.

MUSTAQIL IJODIY ISH

Sizga kerak bo'ladi: qovun, qovoq, tarvuz urug'lari va xurmo danaklari; qog'oz bilan qaychi; yelim yoki plastilin; har xil daraxt barglari.

Oq rangdagi to'r xaltani ikki buklaymiz, ichiga pushti rangli gul o'rtasini joylashtiramiz va ip bilan mahkamlaymiz. Shu tarzda boshqa gullarni ham tayyorlaymiz. Qalin kartondan barg qirqib o'lamiz. Guldasta tayyorlaymiz.

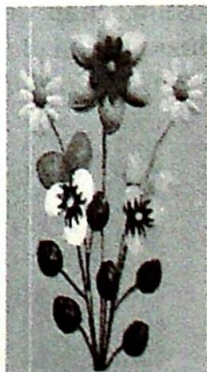
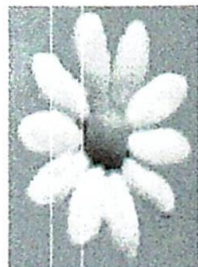

1. Yasab bo'lgan o'quvchilar ishini baholash uchun savol-javob o'tkazaman.

2Qanday gul turlarini bilasiz?

V.O'quvchilar ishini baholayman.

VI. Uyga vazifa: Darsda ulgurmagan ishlarni tugatib kelish.

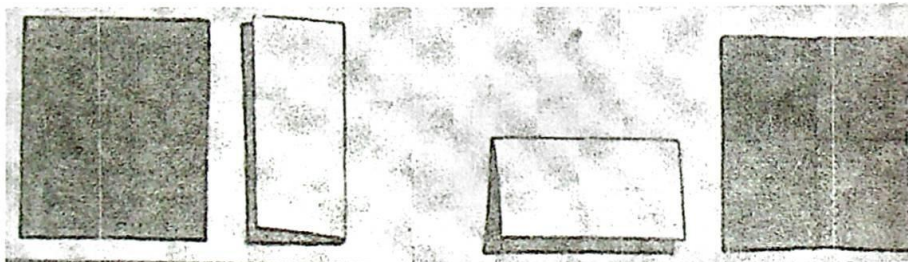

III BOB. AMALIY MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR

3.1. Qog'ozga ishlov berish usullari

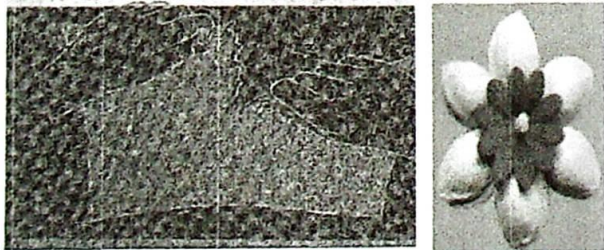
Qog'oz va kartonga ishlov berish usullari unchalik murakkab emas, bolalar ularni osonlik bilan o'zlashtirish oladilar. Qog'oz va kartonga ishlov berish yuzasidan egallangan malakalar keyinchalik barcha mehnat turlari bo'yicha mehnat ta'limida keng qo'llaniladi.

Qog'ozni buklash usullari. Qog'ozni teng ikkiga buklash uchun qog'oz stol yoki parta ustiga qo'yladi va o'ng hamda chap qo'li bilan qog'ozni o'ziga yaqin turgan tomonining ikki uchidan ushlab, uni pastki uchlari bilan tenglashtiriladi. Bunda qog'ozning uchlarning qirralari bir-biriga to'g'ri tushishi kerak. Ana shundagina qog'oz qo'l bilan tekislanib, uning bukilgan chizig'i ustidan tirnoq bosib yurgiziladi.

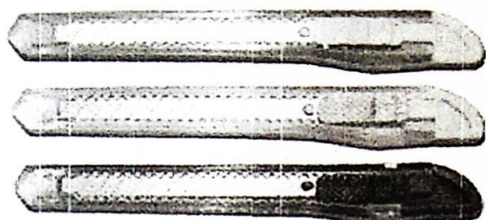

Qog'ozni bukilgan joyidan yirtish. Qog'ozni yirtishdan oldin, avval ehtiyotlik bilan ochiladi, uning bir tomoni o'ng qo'l bilan bosilib, chap qo'l bilan bukilgan chiziqdan sekin yirtiladi. Bukilgan chiziq ustiga chizg'ichni qo'yib, ham qog'ozni yirtish mumkin.

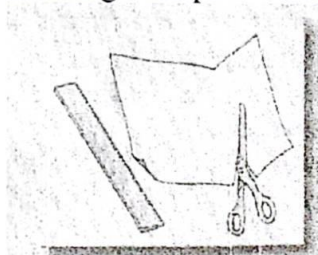
Qog'ozni qismlarga bo'lib yirtish

Qog'ozni bukilgan joyini pichoqda qirqish. Qog'ozni buklab, tirnoq bilan bosib iz tushiriladi. Shundan so'ng uning buklangan chizig'ini o'ng tomonga qilib stol ustiga, uning orasiga pichoqni tiqib yurgiziladi.

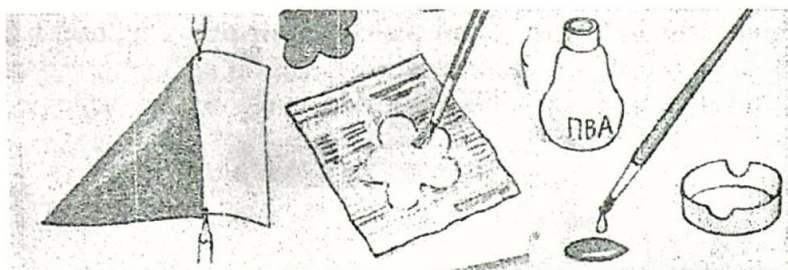
Qog'ozni qaychi bilan qirqish. Kaychi o'ng qo'lda ushlanadi. Ish vaqtida qaychini harakatsiz ushlab, qirqilayotgan qog'ozni, undagi kesish chizig'i aniq ko'rinishi uchun aylantirib turiladi.

Qog'ozni yopishtirish. Stolning ustiga gazeta yozib, uning ustiga kerakli o'lchamda qirqib olingan rangli yoki istalgan qog'oz qo'yiladi va mo'yqalam yordamida o'rtasidan chetiga avval chap, so'ngra o'ng tomonga qarab yelim suriladi. Yelimni tez, yupqa qilib suriladi. Yelim surilgan qog'ozni yopishtiriladigan predmetning ustiga qo'yib, uning ustidan g'ijimlanishlar bo'lmasligi uchun toza latta bilan bosib tekislanadi.

Qog'ozga chizish, rang berish va yelimlash

Qog'oz va kartonni o'lchash usullari. Texnologiya darslarida qog'ozni o'lchash usullari unchalik murakkab emas va ular matematika darslarida qo'llanadigan asboblardan yordamida bajariladi. Birinchi navbatda bu oddiy chizg'ich, uchburchak chizg'ich va tsirkuldir.

Tezkor so'rov texnikasi

Qog'ozning turlari: rangli qog'oz, barxit qog'oz, fal'ga qog'oz, millimetrlilik qog'oz, karton qog'oz, gul qog'oz, rasm qog'oz, ro'znoma qog'oz, chizmachilik qog'oz va hokazo.

Qog'ozning xususiyatlari tahlil qilish: qog'ozning silliqqligi, g'adur-budirligi, rangi, namlikni o'ziga singdirishi, qirqilishi, yirtilishi, chizilishi, buklanishi va hokazo.

Qog'ozga ishlov berish usullarini o'rganish: qog'ozni qirqish, yirtish, chizish, g'ijimlash, tekislash, qog'ozni ikkiga buklay, turtga buklay, teng buklay, uchburchak buklay, kvadrat shakliga keltirish, ikki tomonini parallel buklay, konvert shaklida buklay, do'ppi shaklida buklay va hokazo.

Qog'oz turlari

Texnologiya darslarida foydalaniladigan qog'oz turlari quydagilardan iborat:

Ro'znoma qog'oz - eng ko'p tarqalgan qog'oz turlariga kiradi. Sifatiga ko'ra unchalik pishiq emas, namlikni, yelimni o'ziga tez singdiradi.

Yozuv qog'oz - sathi silliq, yelim sindirilgan, namlikni kamroq singdiradi. Narsalarni ixtirolashda, muqovalashda, kartondan yasalgan narsalarni yelimlashda juda qulaydir.

Chizmachilik qog'ozi – eng pishiq va qalin qog'ozdir. Lattadan tayyorlanadi, uning oliy navi qo'lda tayyorlanadi. Undan bayramalar uchun qiziqarli niqoblar tayyorlashda foydalaniladi.

Rasm qog'ozi – ikki xil nomerli bo'lib, tsellyulozadan tayyorlanadi. Oliy naviga 25% latta qo'shiladi. Chizmachilik chizishda, shuningdek, qo'l mehnati darslarida foydalaniladi. Rangli va jiloli qog'oz – texnologiya darslarida keng qo'llaniladi. Turli xil muqovalash ishlarida va turli xil rangda qog'ozlar to'plami chiqariladi.

Yelimlangan qog'oz – jilo berilgan qog'oz bo'lib, bir tomoniga yelim surtilgan. Texnologiya darslarida ishlatish uchun juda qulay materialdir.

Rangli jild qog'ozi – turli ranglarda bo'ladi, jilo berilgan rangli qog'ozning o'rinini bosa oladi. Qo'l mehnati darslarida ko'p ishlatiladi.

Oboy gul qog'ozi – rangi va guli turlicha bo'lib muqovalashda, narsalarning ustidan yelimlashda, bezash ishlarida keng foydalanildi.

Millimetrli qog'oz – sathi bosma tur shaklida tayyorlanadi.

Karton qog'ozi – karton deb 1 kv mt 250 grammdan ortiq bo'lgan qog'ozga aytiladi.

Oq karton – uni qirqish oson, o'zi unchalik pishiq emas, tez sinadi. Bu karton yelimni ko'p shimadi ko'pincha yelimdan shishadi. Undan mayda narsalarni muqovalashda foydalanish mumkun.

Sariq karton – oq kartonga ko'ra pishiqroq, egiluvchan yaxshi qirqiladi, yelimdan shishmaydi. Turli ishlarda foydalaniladi.

Ko'l rang karton – oq va sariq kartondan pishiqroq, qirqish qiyin. Pichoq- karton massasidagi qumdan tez o'tmaslashadi. Kartonning bu turidan o'ta pishqlikni talab qiluvchi narsalar tayyorlanadi.

Rangli karton – bu yuqa egiluvchan sathiga turli rangda jilo berilgan, ishlov berish oson va ko'rinishi chiroyli. Hajmi kichik narsalar, papkalar, muqovalar tayyorlash uchun qo'lay bo'lgan karton turidir.

Qog'ozga ishlov berish usullari unchalik murakkab emas, bolalar ularni osonlik bilan o'zlashtirib oladilar. Qog'oz va kartonga ishlov berish yuzasidan egallangan malakalar keyinchalik barcha mehnat turlari bo'yicha texnologiya ta'limida keng qo'llaniladi.

Qog'ozni buklash usullari. Qog'ozni teng ikkiga buklash uchun qog'oz stol yoki parta ustiga qo'yladi va o'ng hamda chap qo'li bilan qog'ozni o'ziga yaqin turgan tomonining ikki uchidan ushlab, uni pastki uchlari bilan tenglashtiriladi. Bunda qog'ozning uchlarning qirrasini bir-biriga to'g'ri tushishi kerak. Ana shundagina qog'oz qo'l bilan tekislanib, uning bukilgan chizig'i ustidan tirnoq bosib yurgiziladi.

Qog'ozni bukilgan joyidan yirtish. Qog'ozni yirtishdan oldin, avval ehtiyotlik bilan ochiladi, uning bir tomoni o'ng qo'l bilan bosilib, chap qo'l bilan bukilgan chiziqdan sekin yirtiladi, bukilgan chiziq ustiga chizg'ichni qo'yib, ham qog'ozni yirtish mumkin.

Qog'ozni bukilgan joyini pichoqda qirqish. Qog'ozni buklab, tirnoq bilan bosib iz tushiriladi. Shundan so'ng uning buklangan chizig'ini o'ng tomonga qilib stol ustiga, uning orasiga pichoqni tiqib yurgiziladi.

Qog'ozni qaychi bilan qirqish. Qaychi o'ng qo'lda ushlanadi. Ish vaqtida qaychini harakatsiz ushlab, qirqilayotgan qog'ozni, undagi kesish chizig'i aniq ko'rinishi uchun aylantirib turiladi.

Qog'ozni yopishtirish. Stolning ustiga gazeta yozib, uning ustiga kerakli o'lchamda qirqib olingan rangli yoki istalgan qog'oz qo'yiladi va mo'yqalam yordamida o'rtasidan chetiga avval chap, so'ngra o'ng tomonga qarab yelim suriladi. Yelimni tez, yupqa qilib suriladi. Yelim surilgan qog'ozni yopishtiriladigan predmetning ustiga qo'yib, uning ustidan g'ijimlanishlar bo'lmasligi uchun toza latta bilan bosib tekislanadi.

Amaliy topshiriqlar

Qog'ozning turlari: ranli qog'oz, barxiti qog'oz, falga qog'oz, millimetrlil qog'oz, karton qog'oz, gul qog'oz, rasm qog'oz, ro'znoma qog'oz, chizmachilik qog'oz va hakoza.

Qog'ozning xususiyatlari tahlil qilish: qog'ozning silliqligi, g'adir-budirligi, rangi, namlikni o'ziga singdirishi, qirqilishi, yirtilishi, chizilishi, buklanishi va hakoza.

Qog'ozga ishlov berish usullarini o'rganish: qog'ozni qirqish, yirtish, chizish, g'ijimlash, tekislash, qog'ozni ikkiga buklash, turtga buklash, teng buklash, uchburchak buklash, kvadrat shakliga keltirish, ikki tomonini parallel buklash, konvert shaklida buklash, do'ppi shaklida buklash va hakoza.

Qog'ozni ketma-ket usullarda buklab maketlar yasash

Reja

1. Ish qurollaridan foydalanish qoidalar.
2. Qog'ozni ketma-ket buklash asosida maketlar yasash (uycha, paraxod, pirpirak, qo'shqayiq, yelkanli qayiq, qushcha, samolyot, baliqcha)

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Qog'oz ketma-ket usullarda buklab maketlar yasashga o'rgatish.

Ta'lim usullari: Tushuntirish, tezkor so'rov, namoyish etish, savol-javob, amaliy ish, taqdimot.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ekspert topshiriqlar, turli rangli qog'oz to'plami, chizg'ich, qaychi, qalam.

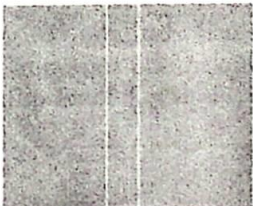
Pedagogik vazifalar:

- Talabalarining qog'ozni buklash usullari haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Ish joyini to'g'ri tashkil qilish bo'yicha ma'lumotlar berish;
- Qog'ozni ketma-ket usullarda buklashni o'rgatadi;
- Qog'ozni ketma-ket usullarda buklab maketlar (uycha, paroxod, pirpirak, qo'shqayiq, yelkanli qayiq, qushcha, samolyot, baliqcha) yasashni o'rgatadi;

Qog'ozni buklash usullari bo'yicha topshiriqlar:

1. Qog'oni teng ikkiga buklashni amalga oshiring.
 2. Qog'oni teng to'rtga buklashni amalga oshiring.
 3. Qog'oni uchburchak shaklida buklashni amalga oshiring.
- Qog'ozni konvert shaklida buklashni amalga oshiring.

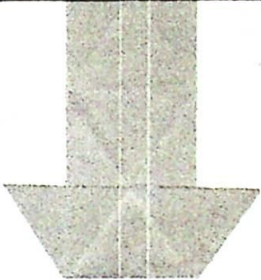
Ketma-ket usullarda buklab maketlar yasash texnologiyasi **«Uycha» maketini yasash bosqichlari**

1 Ikki tomoni 10 sm bo'lgan kvadrat shaklidagi qog'oz olinadi. Kvadrat shaklidagi qog'ozni buklash usullari orqali 16 ta kvadrat, 32 ta uchburchak chiziqlar hosil qilinadi.	
--	--

2	Hosil bo'lgan buklaysh chiziqlari orqali kvadrat shakli teng ikkiga buklaynadi.	
3	Hosil bo'lgan to'g'ri to'rtburchakning yuqori ikki tomonini ichki qismiga buklay uchburchak hosil qilinadi.	
4	Hosil bo'lgan uchburchakni burchaklarini ikki yon tomonga tortib burchak hosil qilinadi. Uycha shakli hosil bo'ldi, unga applikasiya usulida deraza va eshik romlarini, tom qismiga mo'ri shaklini rangli qog'ozdan tayyorlab yelimplash kerak.	

«Paraxod» maketini yasash bosqichlari:

	Ikki tomoni 10 sm bo'lgan kvadrat shaklidagi qog'oz olinadi. Kvadrat shaklidagi qog'ozni buklaysh usullari orqali 16 ta kvadrat, 32 ta uchburchak chiziqlar hosil qilinadi.	
	Hosil bulgan buklaysh chiziqlari orqali kvadrat shakli teng ikkiga buklaynadi.	
	Hosil bo'lgan to'g'ri to'rtburchakning yuqori ikki tomonini ichki qismiga buklay uchburchak hosil qilinadi.	

		
	Hosil bo'lgan uchburchakni burchaklarini ikki yon tomonga tortib burchak hosil qilinadi. Uycha shakli hosil bo'ldi, uni teskari qilib qog'ozga yelimlasak, paroxodning shakli hosil bo'ladi. unga applikasiya usulida mo'ri qismiga tutun va pastki qismiga suv to'lqinlarini rangli qog'ozdan tayyorlab yelimlash kerak.	

Qog'ozni oddiy usullarda buklab maketlar yasash texnologiyasi **"Stakan" maketini yasash bosqichlari**

	Kvadrat, shakldagi rangli qog'oz olinib, uni bitta diagonal bo'yicha teng ikkiga buklanadi.	
	Hosil bo'lgan uchburchakni diagonalida, uchlaridan birining uchi uchburchakning shu uchi qarshisidagi tomonga yetguncha buklanadi.	
	Diagonaliga uchlardan ikkinchisi ham qarshisidagi tomonga yetguncha buklanadi.	

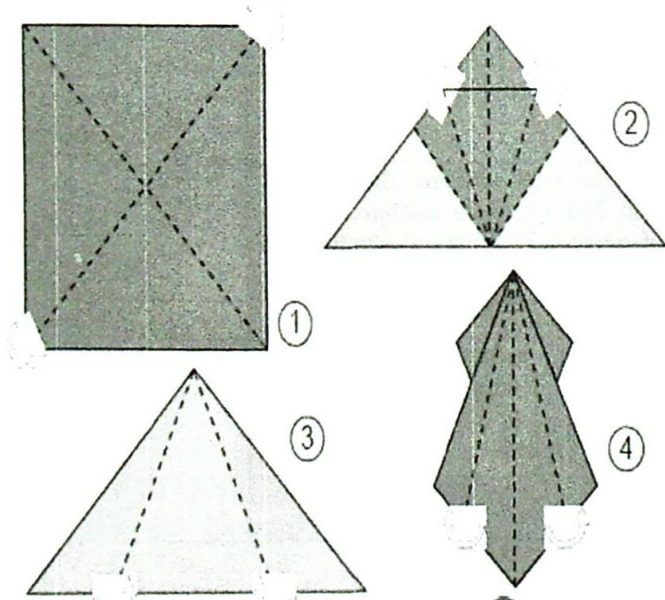
Hosil bo'lgan shaklning yuqoridagi ikki uchidan biri buklangan uchlar tomonga, ikkinchi uchi shaklning ichkarisiga buklanadi. Natijada "Stakan" hosil bo'ladi.	

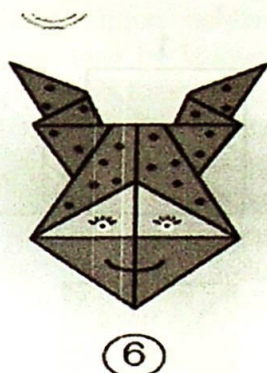
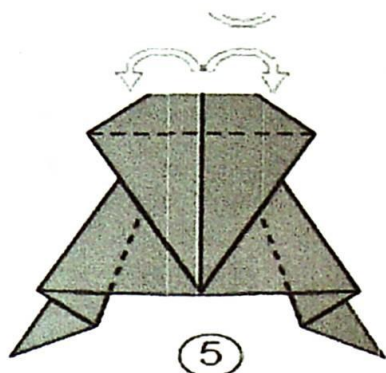
“Qurbaqa” ko'rgazmali quroli

Yasash bosqichlari:

1-Bosqich. Kvadrat shaklidagi rangli qog'oz do'ppi shaklida buklanadi.

2-Bosqich. Hosil bo'lgan uchburchakning bir tomonidagi pastki ikki uchi yuqoriga qaratib buklanadi. Yuqoriga buklangan tomonning pastki qismidagi ikki uchi o'rtadagi chiziqqa yetkazdirib yuqoriga buklanadi. qismidagi uchidan ichkariga qaratib pastga buklanadi.

So'ngra buklangan qog'ozning ichkariga buklangan burchagidan orqaga qaytarib, yangi hosil bo'lgan uchburchak chetiga yetkazib buklanadi. 4-Bosqich. Hosil bo'lgan shaklning katta-kichikligiga qarab uning pastki qismidan 1-2 sm qismi ichkariga buklanadi. Shu buklangan qismidan 0,5-1 sm qoldirib, avvalgi holatga tomon ya'ni tashqariga buklanadi. Natijada "Qurbaqa" hosil bo'ladi. Buni, buklangan joyidan salgina bosib, so'ng qo'yib yuborilsa, u hudd tabiiy qurbaqadek sakraydi. Shuningdek bu shaklga yana qurbaqaning ko'zi va og'zini ham chizish mumkin.

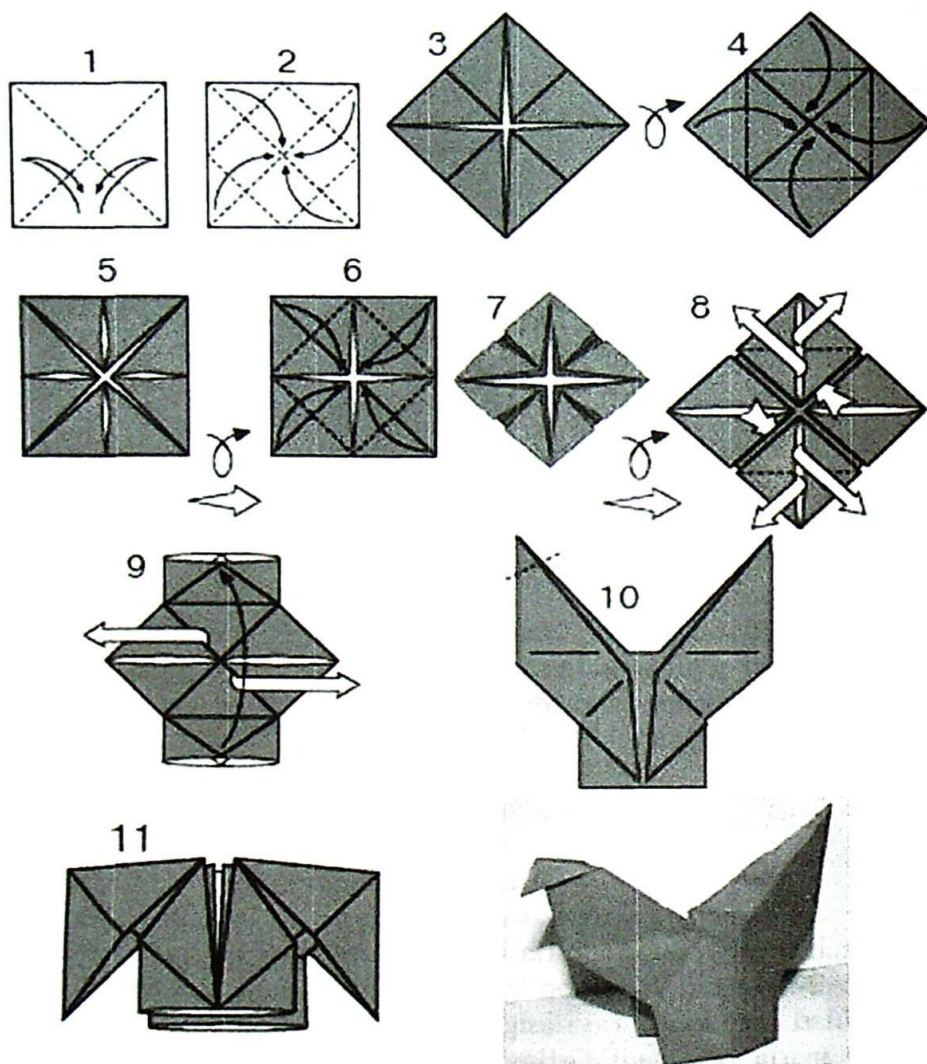
"Xo'rozcha" ko'rgazmali quroli.

Yasash bosqichlari.

1-Bosqich. Kvadrat shaklidagi rangli qog'oz olinadi va uning barcha uchlari kvadrat o'rtasiga qarab buklanadi.

2-Bosqich. Hosil bo'lgan kvadratning orqasi o'giriladi, uning uchlari ham kvadrat o'rtasiga yetkazib buklanadi. Shunday ish yana bir marta bajariladi. 3-Bosqich. Hosil bo'lgan kvadratning uchlari o'rta yetkazib buklangan tomonining orqasiga o'giriladi va uning qarama-qarshi uchlaridagi shakllar to'rtburchak shaklida tashqariga buklanadi.

4-Bosqich. Kvadratning tashqariga buklanmagan ikki uchidan ushlab uni tashqariga qarab to'ntarilsa, "Xo'rozcha" hosil bo'ladi. So'ngra hosil bo'lgan shaklning bir uchini buklash bilan xo'rozchaning tumshug'ini hosil qilish mumkin.

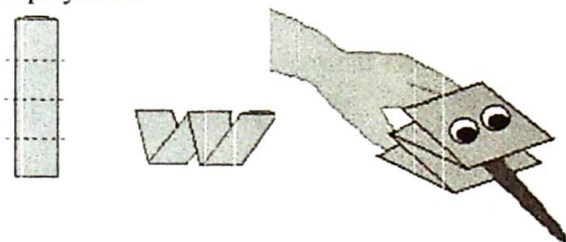

Kobra'' ko'rgazmali quroli

Yasash bosqichlari.

1-Bosqich. Bu bosqichda xo'rozchadagi birinchi bosqich kabi bajariladi. 2- Bosqich. Hosil bo'lgan kvadratning ikki qarama-qarshi tomoni orqa tomonga kvadratning o'rtasiga yetkazib buklanadi.

3-Bosqich. Orqaga buklangan ikki tomonining yuqori uchlari o'rtasida hosil bo'lgan chiziqqa qarab, uchburchak hosil bo'ladigan qilib pastga tomon buklanadi. 4-Bosqich. Shaklning pastki tomonining o'rtasidan ozgina joy qilib olib tashlanadi. Va bu yerdan bir nechta marta buklangan eni 1 sm, uzunligi 10-15 sm bo'lgan qog'oz shaklning ikkinchi tomoniga yetib borguncha kiritiladi. So'ngra shaklning yuqori tarafidan 3 bosqichda buklangan qismi yana shu buklangan tomonga qaratib buklanadi. Natijada "Kobra" hosil bo'ladi. Kobraning tanasi kirgan pastki tomonidagi uchi esa ichkariga qaytarib buklab qo'yiladi.

Qog'ozni buklash usullari bo'yicha topshiriqlar

1. Qog'ozni teng ikkiga buklashni amalga oshiring.
2. Qog'ozni teng to'rtga buklashni amalga oshiring.
3. Qog'ozni uchburchak shaklida buklashni amalga oshiring.
4. Qog'ozni konvert shaklida buklashni amalga oshiring.
- 5.

3.2. Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash

Reja

1. Predmetli applikatsiyalar haqida ma'lumot berish.
2. Geometrik figuralar haqida ma'lumot berish.
3. Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga predmetli applikatsiyalar haqida va geometrik figuralar haqida ma'lumot berish.

Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasashga o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning predmetli applikasiyalar va geometrik figuralar haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash haqida tushunchalar berish;
- Geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash texnologiyasini tushuntirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, aqliy hujum, amaliy ish, ko'rgazmalilik.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, applikasiyadan namunalar, rangli qog'ozlar to'plami, chizg'ich, qaychi, qalam, yelim

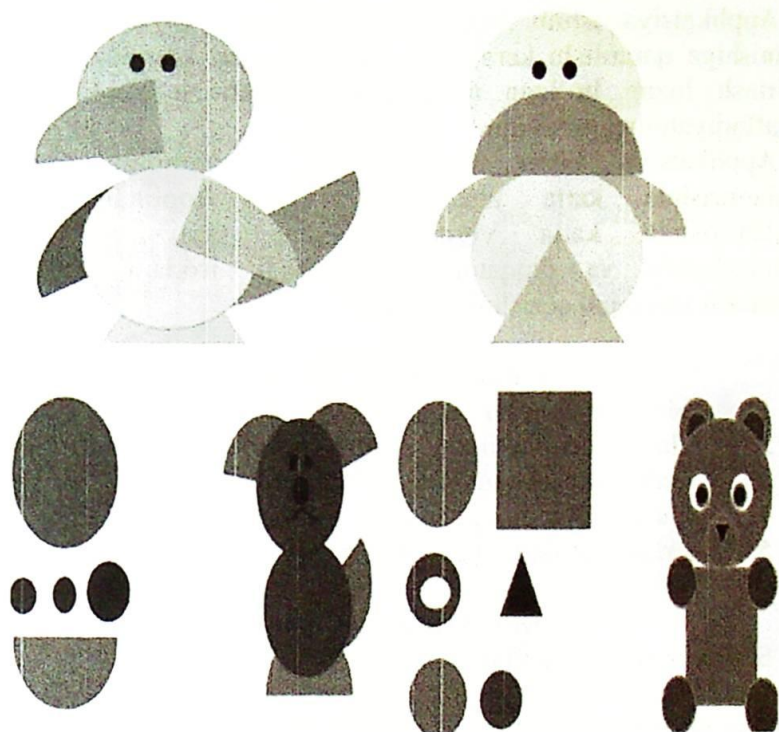
Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Geometrik shaklli applikasiya nima?
2. Geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash talablari?
3. Applikasiyaning asosiy materiallari nima?
4. Gometrik figuralardan predmetli applikasiya nima?
5. Applikasiyani yasash bo'yicha ish joyini to'g'ri tashkil etish nimalardan iborat?

Geometrik figuralardan predmetli applikasiyalar

Bolalarni predmetlarni fazoviy idrok etishini rivojlantirish kerak. Buni atrofimizni o'rab turgan narsalar: uy, archa, daraxt, mashina, idish-tovoq, jonivorlar, gullar va shu kabilarni u yoki bu darajada geometrik shakllar bilan ifodalash mumkin.

O'qituvchi istalgan predmetni tanlashi mumkin. Uni bolalar bilan birgalikda ko'rib, uning ayrim detallari qaysi geometrik shakllarga o'xshashligi, ularni qanday o'lchamlarda, qaysilarini kattaroq, qaysilarini kichikroq olish, qanday izchillikda joylashtirish kerakligini aniqlaydilar.

Rangli qog'ozlardan olingan doiralar va ularning qismlari bilan applikasiya bo'yicha juda ko'p geometrik ishlarni bajarish mumkin. Doiralarni har birini shunday joylashtirish kerakki, natijada talab qilinadigan shakl paydo bo'lsin.

Bu ishlar o'quvchilarda ijodiy va atroflicha tasavvurni, badiiy didni o'stirishga yordam beradi. Bolalarda qo'yilgan maqsadga erishish yo'lida qat'iyatlik, tartiblik tarbiyalanadi. Uyushqoqlik bilan ishlash ko'rsatmalariga rioya qilish, tashabbuskorlik ko'rsatish ko'nikmalari shakllanadi. O'quvchilar tayyorlagan applikatsiyalar ona tili va matematika darslari uchun ajoyib didaktik material, o'quvchilar nutqini o'stirish vositasi bo'lishi, ularning predmetlari shakli, rangi, fazoda joylashishi haqidagi tushunchalarini boyitishga xizmat qilishi mumkin.

Predmetli applikatsiyani tasvirlash texnologiyasi turli formalarni qirqish va ularni fon tarzida qabul qilingan materiallarga yelimlash yoki mustahkamlashga asoslanuvchi turidir.

Applikatsiya ishini bajarishda asosiy e'tibor uning umumiy ko'rinishiga qaratilishi kerak. Yaxshi o'ylangan kompozitsiya, ya'ni tasvirlash lozim bo'lgan narsalarni joylashtirish applikatsiyaning muvaffaqiyatining garovidir.

Applikatsiya bilan shug'ullanish o'quvchilarni garmonik rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Applikatsiya ijodni rivojlantirishda katta yordam beradi tasavvurni boyitadi, kuzatuvchanlik va diqqatni faollashtiradi, irodani tarbiyalaydi, chamalash va rangni sezishni o'stiradi.

Guruhlarga amaliy ish topshiriqlari

1. Mevalar shaklini geometrik figuralar asosida yasash.
2. Hayvonlar shaklini geometrik figuralar asosida yasash.
3. Gullar shaklini geometrik figuralar asosida yasash.
4. Qushlar shaklini geometrik figuralar asosida yasash.
5. Ertak qahramonlari shaklini geometrik figuralar asosida yasash.

Guruhlarda ishlash qoidasi:

Sherigingizni diqqat bilan tinglang.

Guruh ishlarida o'zaro faol ishtirok eting, berilgan topshiriqlarga javobgarlik bilan yondashing.

Agar yordam kerak bo'lsa, albatta murojaat qiling.

Agar sizdan yordam so'rashsa, albatta yordam bering.

Guruhlar faoliyatining natijalarini baholashda hamma ishtirok etishi shart.

Geometrik figuralardan predmetli applikatsiya yasash texnologiyasi:

- Ish mavzu va fikrni tanlashdan boshlanadi;
- Ochiq tondagi qog'oz va fon tanlanadi;
- Applikatsiya mo'ljallangan tasvir va elementlar miqdori qog'ozni tanlashni belgilaydi;
- Tasvir ustida ishlanganda asosiy e'tibor tanlangan mavzuning mazmuniga, kerakli materiallar, ularning o'lchamlari, ranglarini tanlashga qaratiladi.
- Tasvir hajmiga ko'ra eng katta element asosiy mavzuga mos element bo'lishi kerak.

- Tasvirlash lozim bo'lgan materiallar yordamida figura va predmetlarning holati aniqlanadi;
- Tasvirlangan hodisalarning uyg'unligiga erishiladi;
- Tasvirning barcha detallari, hatto eng kichiklari ham qog'ozdan qir qiladi, ularni chizmaslik kerak;
- Tayyorlangan detallar yelimlanadigan sath, ya'ni fonga joylashtiriladi va o'ylangan tasvir hosil qilinadi;
- Agarda bu tasvir ma'qul bo'lmasa detallar boshqacha joylashtiriladi;
- Detallarni yopishtirishda joyni adashtirmaslik uchun ularning o'rmini qalam bilan belgilab qo'yiladi;
- Misol tariqasida eng oddiy geometrik shakl – kvadratni olib, uning almashinishini hosil qilish uchun turli holatlarda joylashtirib ko'ramiz.
- Ishni boshlash uchun markazni topish, simmetriya o'qini o'tkazish va elementlarni shunga ko'ra joylashtirish lozim.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Kartondan geometrik shakllarni yasang.
2. Geometrik figuralar asosida mavzuli applikasiya yasang.

Mavzu: Rangli qog'ozdan bayram tabriknomalarini tayyorlash

REJA:

1. Bayram tabriknomolari haqida ma'lumot berish.
2. Rangli qog'ozlardan tabriknomalar tayyorlash.
3. Rangli qog'ozlardan tabriknomalar tayyorlash texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga bayram tabriknomolari haqida ma'lumot berish. Rangli qog'ozlardan bayram tabriknomalarini yasash texnologisini o'rgatish.

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning bayram tabriknomolari haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Bayram tabriknomolari haqida ma'lumot berish;

• Rangli qog'ozlardan tabriknomalar tayyorlash texnologiyasini o'rgatish ;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, "Aqliy hujum", amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

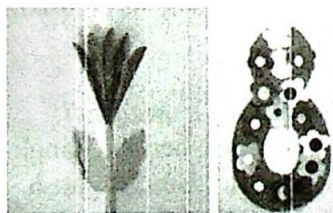
Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, rangli qog'ozlardan tayyorlangan tabriknomalardan namunalar, rangli qog'oz, rangli karton, qaychi, yelim, chizg'ich, qalam.

Amaliy ish

Uzunligi 16 sm eni 24 sm bo'lgan karton qog'ozi olinadi. Uni tengi ikkiga buklaymiz. 16 smga 12 sm bo'lgan tabriknoma hosil bo'ladi. Tabriknomani yuz qismiga Navro'z bayramiga tegishli gullar, kapalak, qaldirg'och, quyosh rasmi chiziladi. Rangli qog'ozdan chizilgan rasmlar asosida detallar qirqib olinadi. Gullar va o'tlar, kapalak, quyosh va qaldirg'och. O'quvchilarga ko'rsatilib birgalikda bajariladi. Ularga ish qoidasi ham o'rgatilib boriladi. Bolalar qaychidan ehtiyot bo'lib foydalanishni, qog'ozni kesayotganda qo'lini kesib olmaslikni aytiladi. Gul lolalarni andozasi bolalarga tarqatiladi, ranglarga qarab kesib yoki chizib oladilar. So'ngra yopishtirish ishlari bosqichma-bosqich bajariladi.

Bolalar kleydan unumli foydalanishini, to'kib partalar kiyimlarini kley qilib qo'ymasligi ta'kidlanadi

Tabriknoma yasab bo'lgandan so'ng, uning ichiga doskadagi tabriknomani ko'chirib oladilar. Tabriknoma bitdi, tekshirib, baholab chiqiladi. Kimning yasagan ishi chiroyli, toza, to'g'ri bo'lsa rag'barlantiriladi.

Mustaqil ish topshiriqlari

1. Tabriknomalar to'g'risida ma'lumot to'plang.
2. Rangli qog'ozdan 9-may bayrami uchun tabriknoma tayyorlang.

Mavzu: Turli materiallardan hajmdor gullar yasash

REJA:

1. Gullar haqida ma'lumot berish.
2. Turli materiallardan gullar yasash to'g'risida ma'lumot berish.
3. Bisserlardan gullar yasash texnologiyasi.

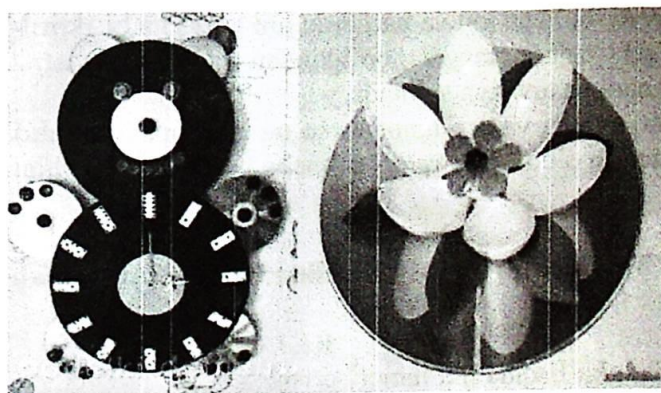
O'quv mashg'ulotning maqsadi: Talabalarga gullar to'g'risida ma'lumot berish. Turli materiallardan gullar yasash to'g'risida ma'lumot berish. Bisserlardan gullar yasash texnologiyasini o'rgatish.

O'qituvchining vazifalari:

- Gullar haqida ma'lumot berish;
- Turli materiallardan gullar yasash to'g'risida ma'lumot berish;
- Bisserlardan gullar yasash texnologiyasi;

Ta'lim usullari: Savol-javob, ko'rgazmalilik, "ko'rsatib ber, tushuntirib ber", aqliy hujum, amaliy ish.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, gul namunalari, turli rangdagi bisserlar, maxsus sim, lenta, tayoqcha.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Qanday gullarni bilasiz?
2. Bisserlardan nimalar yasash mumkin?

Bisserlar haqida ma'lumot:

Bisserdan gullarni to'qishda kerakli ish qurollarining: igna, sim va ip turlari; munchoqlar to'plami: dur, toshlar, ko'zlar, pistonlar, shisha munchoq turlari; yordamchi materiallar: kley turlari, qaychi xillari, simlar haqida ma'lumot beriladi.

- maxsus simni uch xil o'lchamda kesib olinadi va birinchi simga 20 dona, ikkinchi simga 15 dona rangli munchoqlar terib chiqiladi;

- simlar ketma-ket aylantirib o'rab olinadi;

- tayyor bo'lgan gul yaproqlarini bir-biriga simlar o'raladi va gul shakliga keltiriladi;

- xuddi shunday gul donalarini 5 dona yasash kerak;

- gul shaklini o'rtasiga sariq bisserdan doira yasash va birlashtirish kerak;

- gul barglarini yasash uchun simga yashil rangdagi bisserlarni terib olamiz;

- birinchi simga 40 dona, ikkinchi simga 35 dona, uchinchi simga 30 dona, to'rtinchi simga 25 dona, beshinchi simga 20, oltinchi simga 5 dona bisserlar terib chiqiladi;

- simga terilgan bisserlarni aylantirib o'rab barg shakliga keltiriladi;

- tayyor bo'lgan gul va barglarni gul tanasiga birlashtirib chiqiladi;

- gul tanasi tayyor bo'lgandan so'ng albastr qorishmasi tayyorlanadi va tuvakga solinadi;

- bir qancha vaqt o'tgandan so'ng gul tanasi tuvakdagi albaster qorishmasiga o'tkaziladi va qo'shimcha bezak berish ishlari bajariladi.

Mavzu: Applikasiya usulida barglardan qurish-yasash

REJA:

1. Barglar haqida ma'lumot berish.
2. Barglardan applikasiya yasash haqida ma'lumot berish.
3. Barglardan applikasiya yasash darslarini tashkil etish tartibini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: Talabalarga barglar va barglardan aplikatsiya yasash haqida ma'lumot berish. Barglardan aplikatsiya yasash texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogning vazifalar: Talabalarning barglardan applikasiya yasash haqidagi bilimlarini aniqlash;

- Ish joyini to'g'ri tashkil qilish va texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilishni eslatish;

- Applikasiya ishining bajarish haqida tushunchalar berish;

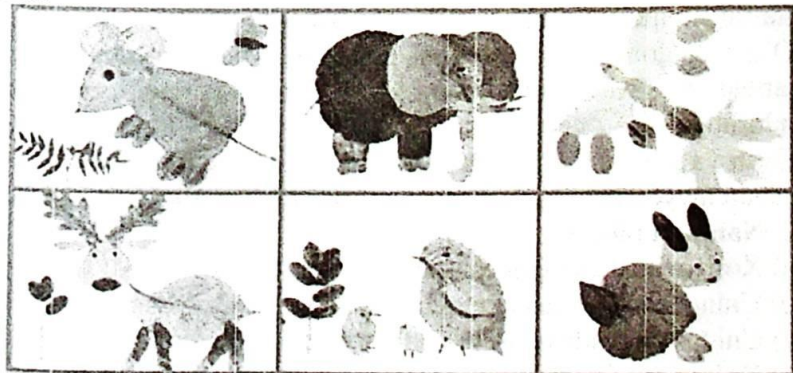
- Barglardan applikasiya yasash texnologiyasini o'rgatish ;

Ta'lim usullari: Kichik ma'ruza, tezkor so'rov, namoyish etish, suhbat, amaliy ish, taqdimot

Ta'lim vositalari: Tayanch matn, metodik qo'llanmalar, slaydlar, oq qog'oz, barglar to'plami, yelim, chizg'ich, qaychi, qalam. Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Qanday daraxt barglarini bilasiz?
2. Daraxt barglarining xususiyatlari bir xilmi?
3. Mashg'ulotga kerakli materiallar qanday joylashtiriladi?
4. Qanday asboblardan foydalaniladi?
5. Tabiiy materiallar bilan ishlashning maqsadi?

Barglar. Barglar o'yinchoqlarni yasashda qiziqarli va kerakli. qo'shimcha material hisoblanadi. Ular turli shakl va ranglarda bo'lishi mumkin. Eman daraxtlarning yirik barglarini bolalar kemalarga yelkan sifatida ishlatishadi. Barglardan kapalak qanoatlari, baliq suzgichlarini (bu o'yinchoqlar g'udda va bargdan yasaladi) yasashda qo'llash mumkin. Barglarni kuzda, ular chiroyli bo'lganida terish yaxshi.

O'quvchilar barglarni to'plar ekanlar ularning ranglarini, shakllarini qiyoslashni o'rganadilar, bu ularning ko'zatuvchanligi va diqqat qilish qobiliyatlarini o'stirishga yordam beradi. To'plangan barglar oldindan tayyorlab qo'yilgan daftar varaqlari orasiga qo'yiladi. Shundan keyin bolalarga barglarning texnologiya (mehnat) mashg'ulotlarigacha rangini yo'qotmasligi, buralib ketmasligi uchun qanday ishlov berish kerakligi tushuntiriladi. Har bir ekskursiyada bolalarning e'tiborini insonning yaratuvchilik mehnatiga albatta jalb etish kerak. Ekskursiya oxirida suhbatga yakun yasaladi, ekskursiyada egallangan bilimlar umumlashtiriladi. Bundan tashqari, bolalarga uylarida qushlar tasviri tushirilgan rasmlarni, suratlarni ko'rishni, ularning tanasi va qanotlarining shakliga, rangiga alohida e'tibor berish topshiriladi.

Bunday uyushtirilgan ekskursiyadan keyingi mashg'ulotda bolalar quritilgan barglardan qush applikasiyasini zo'r ishtiyoq bilan bajaradilar, agarda applikasiyani o'z istaklariga ko'ra, o'zlari to'plagan materiallardan mustaqil yasash topshirilsa, qiziqishlari yanada ortadi. Bunday dars, mashg'ulot quyidagi sxemaga ega bo'ladi:

1.O'tkazilgan ekskursiya bo'yicha suhbat:

- a) Ekskursiyada qayerda bo'ldik?
- b) Qanday daraxtlarni ko'rdik, ularning nomi qanday?
- v) Ularning barglarining shakli bir xilmi?
- g) Qanday qush va parrandalarni bilasiz?
- d) Ularning ranglari qanday?

Savol-javobdan so'ng o'quvchilarga "Aqliy hujum" metodi orqali qushlarning nomlarini sanab berish so'raladi.

O'quvchilarning javoblaridan so'ng qushlarning rasmlari ko'rsatiladi va "BBB" metodi orqali qushlar haqidagi ma'lumotlar umumlashtiriladi.

Qush va parandalar haqida ma'lumot berilgan so'ng applikasiya ishi uchun tayyorlanadigan xo'rozcha rasmi tahlil qilinadi.

2. Namuna tahlili:

- a) Xo'rozcha qanday qismlardan tashkil topgan?
- b) Uning qismlari qanday joylashgan?
- v) Uni tasvirlashda qaysi daraxt barglaridan foydalanilgan?
- g) Xo'roz qanday toifaga kiradi?

3. Ishni bajarish tartibini aniqlash:

a) Xo'rozchaning ayrim qismlari (tanasi, qanotlari)ning joylashishini grafik tasvirlash;

b) Xo'rozchaning tanasi va qanoatlari uchun shakli hamda o'lchamlari bir

xil bo'lgan barglarni topish;

v) Ularni qog'ozda joylashtirish;

g) Ishni amaliy bajarish.

4. O'qituvchining ishni bajarish usullari haqidagi tushuntirishlari.

5. Applikatsiyani bajarish bo'yicha mustaqil ish:

a) Xo'rozchaning ayrim qismlarini qog'ozda to'g'ri tasvirlash;

b) Shakl, o'lcham va buyoqlarni to'g'ri tanlash;

v) Yelimlash ishlarini tartibli bajarish;

g) Xo'rozchaning ko'z va tumshuq qismini to'g'ri tasvirlash;

d) Ish bajarilgan qog'ozning orqasida barglaridan foydalanilgan daraxtlarning nomlarini yozish;

7. Bajarilgan ishni tahlil qilish.

Yo'l qo'yilgan xato va kamchiliklarin aniqlash

Xato va kamchiliklarni bartaraf qilish.

8. Ishni baholash. O'quvchilarning ishlari baholanadi v rag'batlantiriladi.

Turli barglarni to'plash o'qituvchi qo'ygan maqsadga bog'liq bo'ladi. O'quvchilar ko'rib chiqilgan va batafsil tahlil qilingan yoki o'zlari o'ylab topgan tasvir uchun barglarini to'playdilar. Yoki aksincha, avval turli barglarni to'plab, keyin ishni bajarish tartibini aniqlashlari mumkin.

Bargning xususiyatlari va shakllari shunday hilma-xilki, applikatsiyalar yasashda ulardan asosiy material sifatida ham, yasalgan narsalarga bezak berish materiali sifatida ham foydalanish mumkin. Bu ishlarni bajarish o'quvchilarni estetik didini, tasavvurini oshiradi va ijodiy izlashnish va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini o'stirishga yordam beradi.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Turli barglarni to'plang va quriting.

2. Turli barglardan uy hayvonlarini yasang.

Mavzu: Urug'dan applikasiya yasash

REJA:

1. Urug' va ularning turlari haqida ma'lumot berish.
2. Urug'larni darsga tayyorlash va ishlatish bo'yicha ma'lumotlar berish.
3. Urug'lardan applikasiya yasash texnologiyasini tushuntirish.
4. Taqdimot va baholash.

Amaliy mashg'uloti maqsadi: Urug' turlari va ularni ishlatish haqida ma'lumotlar berish. Urug'lardan applikasiya yasash texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning urug'lar va ularni ishlatish haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Urug'lardan applikasiya yasash haqida tushunchalar berish;
- Urug'lardan applikasiya yasash texnologiyasini tushuntirish;
- Amaliy ish natijalari ko'radi, xato va kamchiliklarni ko'rsatadi, baholaydi.

Ta'lim usullari: Tushuntirish, aqliy hujum, amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

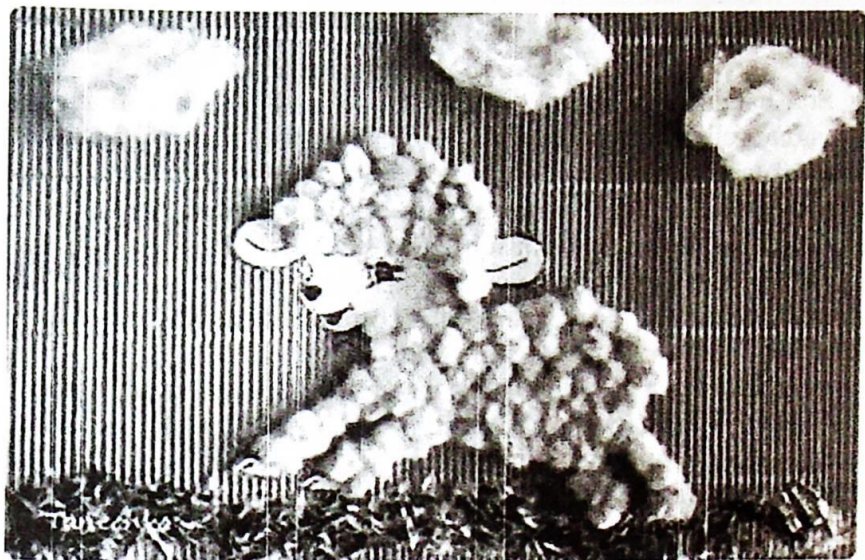
Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, turli urug'lar, chizg'ich, qaychi, qalam, yelim, qog'oz

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Qanday urug' turlari bilasiz?
2. Qanday urug'lardan texnologiya darslarida foydalanish mumkin?
3. Urug'larni yelimlashda qanday yelimdan foydalaniladi?
4. Urug'larni qanday ishga tayyorlash mumkin?

Urug'lar va ularni ishlatish haqida ma'lumotlar.

Turli meva va sabzavot, poliz ekinlarining urug'lari yordamida xilma-xil applikasiya ishlarini bajarish mumkin. Ayni bir ishda xilma-xil meva urug'laridan foydalanish mumkin.

Meva va poliz ekinlarining urug'lari tabiatda keng tarqalgan to'plash va saqlash oson bo'lgan material hisoblanadi.

- Urug'lar meva va poliz ekinlaridan ajaratib olinadi;
- Ortiqcha narsalardan tozalab yuvib quritiladi;
- Quritishda urug'larni shakli buzilmasligi uchun qog'oz orasiga solib quritiladi;
- Urug'lar qurigandan so'ng akvarel bo'yoqlaridan foydalanib rang berish mumkin;

Bolalar turli urug'laridan applikatsiyalar qilishni yaxshi hush ko'rishadi. Ishtiyoq bilan bolalar turli ranglarga bo'lgan urug'larni terib chiroyli naqshlar hosil qilishi mumkin. Bunday mashg'ulotlar qo'l barmoqlarining mayda mushaklarini rivojlanishiga yordam beradi. Bolalar turli urug'lari, applikatsiyalar tayyorlashni yaxshi ko'rishadi. Bunday mashg'ulotlarda yelimni urug'ga emas, urug' yopishtiriladigan joyga suriladi va ustidan urug'lar qo'yiladi va sochiq bilan bostiriladi.

Guruhlarga amaliy ish topshiriqlari:

1. Urug'lardan mevalar shaklini yasang.
2. Urug'lardan hayvonlar shaklini yasang.
3. Urug'lardan qushlar shaklini yasang.

4. Urug'lardan gullar shaklini yasang.
5. Urug'lardan ertak qahramonlari shaklini yasang.

Ish joyini to'g'ri tashkil etish:

Stol ustiga klyonka yoki dasturxon solinadi. O'quvchining o'ng tomonida yelim uchun cho'tka, qalam, chizg'ich joylashtiriladi, o'quvchining chap tomonida applikatsiya uchun qog'oz yoki karton, urug'lar joylashtiriladi, o'quvchining oldi tomoniga yelim uchun quticha, yelim va sochiq joylashtiriladi.

Urug'idan applikatsiya yasash texnologiyasi:

- Ish mavzu va fikrni tanlashdan boshlanadi, keyin fon va shakl tanlanadi;
 - Applikatsiyaga mo'ljallangan tasvir uchun urug'lar tanlanadi;
 - Tasvir ustida ishlanganda asosiy e'tibor tanlangan mavzuning mazmuniga, kerakli materiallar, ularning o'lchamlari, ranglarini tanlashga qaratiladi;
 - Tasvirlash lozim bo'lgan predmetlarning holati aniqlanadi;
 - Urug'larni yelimlashda PVA yelimidan foydalaniladi;
 - Tasvirlanadigan urug' ranglari va hodisalarning uyg'unligiga erishiladi;
 - Tasvirning barcha detallari, hatto eng kichiklari ham urug'dan tayyorlanadi, ularni chizmaslik kerak;
 - Urug'lar qog'oz sathiga joylashtiriladi va o'ylangan tasvir hosil qilinadi;
 - Agarda bu tasvir ma'qul bo'lmasa urug'lar boshqacha joylashtiriladi;
 - Tasvirni kerakli qismi yelimlanadi va urug'lar yopishtiriladi;
 - Urug'larni yopishtirishda joyni adashtirmaslik uchun ularning o'rmini qalam bilan belgilab qo'yiladi;
- Urug'lar yelimlab bo'lgandan so'ng quritish uchun qo'yiladi. Quritishda yelvizak bo'lmasligi kerak.

Mustaqil ish topshiriqlari

1. Urug'larni to'plang va ishga tayyorlang.
2. Urug'lardan ayoqcha shaklini mozaika usulida yasang.

**Mavzu: Xona o'simliklarini parvarishlash usullari
(Gulni ko'chat qilib o'stirish)**

REJA:

1. Xona o'simliklari haqida ma'lumot berish.
2. Xona o'simliklarini parvarishlar qilish haqida ma'lumot berish.
3. Urug'lardan ko'kartirish texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Xona o'simliklari haqida ma'lumotlar berish. O'simliklarni parvarishlash texnologiyasini o'rgatish. Urug'dan ko'kartirish texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning xona o'simliklari haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Xona o'simliklarini parvarishlash qilish haqida tushuntirish;
- Urug'lardan ko'kartirish texnologiyasini tushuntirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, "Aqliy hujum", amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, xona o'simliklari, turli urug'lar, latta, suv, tuproq, mineral va tabiiy ozuqalar, maxsus tayoqcha, qaychi, qog'oz.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umimlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Qanday xona o'simliklarini bilasiz?
2. O'simliklar nima bilan oziqlanadi?
3. Qanday urug' turlari bilasiz?
4. Urug'larni ko'kartirishdan oldin nima qilish kerak?
5. Qaysi urug'lar tez unib chiqadi?

Xona o'simliklari va ularni parvarishlar haqida ma'lumot.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari texnologiya darslarda sinfdagi gullarni va xona o'simliklarni parvarishlar va o'stirishga oid ishlar bilan shug'ullanadilar. Ular quyidagilardan iborat:

- o'simliklarni changini tozalash;
- tuproq qatlamini yumshatishni;
- o'simliklarni suv bilan sug'orishni;

- mineral va mahalliy oзуqalar bilan oziqlantirishni;
- o'simliklarni ko'chat qilib o'stirishni;
- o'simliklarni o'sishi va rivojlanishini kuzatishni bajaradilar.

Guruhlarga topshiriqlar:

1. "Fyalka" gulini o'stirish va parvarishlash haqida ma'lumot bering.

2. "Xitoy atirgulini" o'stirish va parvarishlar haqida ma'lumot bering.

3. "Geran" gulini o'stirish va parvarishlar haqida ma'lumot bering.

4. "Kaktus" gulini o'stirish va parvarishlar haqida ma'lumot.

5. "Qirqbo'g'im" gulini o'stirish, parvarishlar haqida ma'lumot bering.

Gullarni ko'chat qilib o'stirish:

1. Gulning to'liq bandi kesib olinadi;
2. Ildiz chiqarguncha suvga solib qo'yiladi;
3. Tuvakga oziqlanirilgan tuproq solinadi;
4. O'simlik navdasi tuproqqa joylashtiriladi va usti tekislab yopiladi;
5. O'simlik navdasi suv bilan sug'riladi.
6. Gul navdasi o'zini tutib olguncha nazorat qilinadi.

Savol va topshiriqlar

1. O'simliklarni parvarishlash usullarini ayting.
2. O'simliklarni ko'chat qilib o'stirish.

3.3. Mutafakkirlar merosidan foydalanib tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish

REJA:

1. Mutafakkirlarning mehnat tarbiyasi to'g'risidagi fikrlari.
2. Kasb-hunarga yo'naltirishga oid o'yinlarni tashkil etish.
3. Tarbiyaviy tadbir rejasini ishlab chiqish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Mutafakkirlar merosini o'rganish. Kasb-hunarga oid o'yinlarni tashkil etish. Mutafakkirlar merosidan foydalanib tadbirlar rejasini ishlab chiqish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning tarbiyaviy tadbirlar haqidagi bilimlarini aniqlash va ma'lumotlar berish;

- Mutafakkirlar merosida mehnat tarbiyasi to'g'risida ma'lumot berish;

- Kasb-hunarga yo'naltirishga oid o'yinlarni tashkil etish;

- Mutafikkirlar merosidan foydalanib tadbirlar rejasini ishlab chiqish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, aqliy hujum, amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, tadbirlar rejasi, slaydlar, ko'rgazmalar, gazetalar.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etishdan maqsad?

2. Tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish shakllari?

3. Mutafakkirlar mehnat tarbiyasi to'g'risida qanday fikrlar aytgan?

4. Mutafakkirlar merosidan foydalanib tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etishning ahamiyati?

5. Mutafakkirlar merosidan foydalanib qanday tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish mumkin?

Mutafakkirlar merosidan namunalar

1. **Alisher Navoiyning** fikricha "Inson bo'lib dunyoga keldingmi? Biron-bir kasbni egalla, hunar o'rgan, shunda dunyodan hammomga kirib toza yuvinib chiqmagan kishidek o'tmaysan"-deydilar.

2. **Hoja Bahouddin Naqshbandiy** aytadilar – "Dil ba yoru dast ba kor" ya'ni "Diling Allohda, qo'ling doim mehnatda bo'lsin",-deb ta'kidlagan.

3. **Sa'diy Sheroziy** Insoniyat qadr-qiymati mehnatda, bilimda, hunarga tayanishda, birovga xor bo'lmaslikda deb bilgan shunday ta'lim bergan.

O'z mehnatidan non yegan kishi,
Xotam minnatidan ozod yoz-qishi.

4. **Nizomiy Ganjaviy** shunday degan:

Hunar o'rgan chunki hunarda ko'p sir,
Yopiq eshiklarni ochar birma-bir.

5. Abulqosim Firdavsiy shunday deydi:

Mehnat tagidadir, ey oqil, har ganj,
Ganj topmas hech kimsa, tortmas ersa ranj.

6. Abu Nasr Al-Farobiy kasb-hunar va ahloqiy fazilatlar muayyan harakatlarni takrorlash, mashq qilish yo'li bilan paydo bo'lishini uqtiradi. Mutafakkir har bir kishi o'zi yoqtirgan kasbni egallaganidan so'ng, o'ziga topshirilgan ishga nisbatan yuksak ma'suliyatni his etishi va o'z "kasb-hunarini mukammal bilmog'i, yaxshi tarbiya olmog'i va yaxshi xulq atvor fazilatlariga ega bo'lmog'i kerak" deb ta'kidlaydi.

7. Xisravning fikricha, dunyodagi eng oliyjanob va oliyhimmat odamlar mehnatkashlar-jamiyat uchun foydali narsalar ishlab chiqaruvchi hunarmandlar, kosiblar, binokorlardir.

Kasbdan jodu hurram yo'q jahonda,
Hunardin yaxshidur ham yo'q jahonda.

Butun kun rizqining bog'boni bo'lg'ay,
Kishin o'z uyining mehmoni bo'lg'ay.

Arzir uning bo'lsa boshi osmonda,
Usiz yashay olmas shoh ham jahonda.

Guruhlarga amaliy ish topshiriqlari:

1. "Piktogramma" o'yini orqali kasblar haqida ma'lumot berish
2. "Mu'jizalar maydoni" o'yini orqali kasblar haqida ma'lumot berish.
3. "Ha-yo'q" o'yini orqali kasblar haqida ma'lumot berish.
4. "Mimik rollar" o'yini orqali kasblar haqida ma'lumot berish.
5. "Kasblar alifbosi" o'yini orqali kasblar haqida ma'lumot berish

Mustaqil ish topshiriqlari:

Mutafakkirlar merosidan foydalanib tarbiyaviy tadbirlarni rejasini ishlab chiqish

1. Tadbir mavzusi:
2. Tadbir shakli:
3. Tadbir vositalari:
4. Tadbir shiori:
5. Guruhlar tanishuvi va tavsifi:
6. Tarbiyaviy tadbirni tashkil etish jarayoni.

7. 1-topshiriq: Kasb-hunarga oid tarbiyaviy tadbirlarni "Klaster" metodi yordamida tarmoqlash va tavsif berish.

8. 2-topshiriq: Mustaffakirlar merosidan mehnat va kasb-hunarga oid ma'lumotlar berish.

9. 3-topshiriq: Krassvord tuzish.

Mavzu: Ish fartugini tikish va dars ishlanmasini tuzish

REJA:

1. Ish fartugi haqida ma'lumot berish.
2. Ish fartugini tikish darslarini tashkil etish tartibini tushuntirish.

Amaliy mashg'uloti maqsadi: Ish fartugi haqida ma'lumotlar berish. Ish fartugini turlari va ularni tikish texnologiyasi bilan tanishtirish. Ish fartugini tikish darsiga ishlanma yozishga o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning ish fartugi va turlari haqidagi bilimlarini aniqlash;

- Ish joyini to'g'ri tashkil qilishni o'rgatish;
- Ish fartugini tikish texnologiyasini tushuntirish;
- Mavzuga dars ishlanmasi yozish tartibini tushuntirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, savol-javob, amaliy ish, taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, ko'rgazmalar, texnik vositalar, gazlama, ip, igna, qog'oz, turli bezaklar.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Ish fartugi qaerlarda ishlatiladi?
2. Ish fartugi qanday matodan tikiladi?
3. O'lcham olish qanday amalga oshiriladi?
4. Qanday ish fartugi turlarini bilasiz?
5. Qanday soha egalari ish fartugidan foydalanadi?

Ish fartugini tikish texnologiyasi:

- Ish fartugi uchun gazlama tanlab olinadi;
- Bel aylanasi o'lchami olinadi;

- Fartuk uzunligi o'lchami olinadi;
- Olingan o'lchamlar qog'ozga tushiriladi;
- O'lchamlar asosida qog'ozga andoza chiziladi;
- Chizilgan andoza qirqib olinadi;
- Andoza gazlama ustiga qo'yib chizib olinadi;
- Chizilgan gazlama qirqib olinadi;
- Belbog' qismi o'lchanadi va qirqib olinadi;
- Fartug qismi bilan belbog' qismi bir-biriga qo'shib tikiladi;
- Fartukga moslab cho'ntak bichiladi va tikiladi;
- Qo'shimcha bezak ishlari beriladi.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Ish fartugini andozasini tayyorlang.
2. Mavzuga dars ishlanmasini yozing.

Mavzu: Tugma qadash texnologiyasi va dars ishlanmasini tuzish

REJA:

1. Tugmalar haqida ma'lumot berish.
2. Tugma qadash usullarini tushuntirish.
3. Tugma qadash texnologiyasini o'rgatish.

Amaliy mashg'uloti maqsadi: Tugmalar haqida ma'lumotlar berish. Tugma qadash usullarini tushuntirish. Tugma qadash texnologiyasi bilan tanimshtirish. Tugma qadash darsiga ishlanma yozishga o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Tugma va uning turlari haqida ma'lumot berish.
- Tugmalarni turli usullarda tikish haqida tushunchalar berish.
- Kiyimlarga tugmalarni turli usullarda tikish texnologiyasi bilan tanishtirish,

Natijalar taqdimoti, muhokama va baholashga o'rgatish.

Ta'lim usullari: Tushuntirish, savol-javob, amaliy ish, taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Ish materiallar: Tugma turlari, mato bo'laklari, tugma tikiladigan kiyimlar.

Ish asboblari: qaychi, igna, ip, angishvona, igna qadagich.

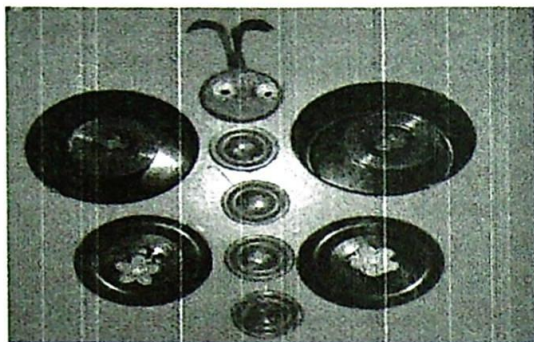
Ko'rgazmalar: Tugmani tikish usullaridan namunalari, rasmlar, slaydlar

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. O'z-o'ziga xizmat ko'rsatish ishlari qanday ishlar?
2. Tugmalardan nima maqsadda foydalaniladi?
3. Tugmalar qanday materiallardan tayyorlanadi?
4. Tugmani qanday turlarini bilasiz?
5. Tugmalar qanday usullarda tikiladi?
6. Kiyimlarga tugma tikishda nimalarga e'tibor berish kerak?

Tugmani matoga tikish texnologiyasi:

1. Tugma tikish uchun kiyim tanlanadi.
2. Kiyim rangiga mos yoki umuman rangiga mos kelmaydigan tugmalar olinadi.
3. Tugmani tanlashda albatta shakliga va xususiyatiga e'tibor berish kerak. Tugmalar turli materiallardan (yog'ochdan, plastmassadan, temirdan, alimeniydan, kauchikdan matodan, suyakdan) tayyorlanadi, uning shakllari turlicha (to'tbarchak, uchburchak, doira) bo'ladi va tugmada bir qancha teshiklar(ikkita, to'rtta, baldoqli) bo'lishi mumkin.
4. Kiyimning xususiyati aniqlanib, o'nga mos tugma tanlanadi.
5. Tugma turli usullarda tikish mumkin.
6. Shaklni tanlashda kiyimning dizayniga mos bo'lishi kerak. Masalan kichik yoshdagi bolalar kiyimlari uchun rangli, turli shakllarga ega tugmalar tanlanadi.
7. Tugmani tikishda tugma rangiga mos ip tanlanadi, kerakli o'lchamda kesib olinadi va tugun hosil qilinadi.
8. Kiyimning teskari tomonidan nina o'tkazilib, tugma teshigidan orqaga qaytarib tikiladi.
9. Tugma bilan mato o'rtasiga gugurt cho'pi qo'yib tikiladi. Tikish tugagandan keyin gugurt cho'pi olib tashlanadi va tugma bilan mato o'rtasi ip bilan aylantirib chiqiladi. Chunki tugmani bemolol teshikdan o'tkazish uchun shu usuldan foydalaniladi.
10. Qo'shimcha ishlov beriladi.

Mustaqil ish topshiriqlari:

3. Tugmani turli usullarda qadang.
4. Mavzuga oid dars ishlanmasini yozing.

Mavzu: Qog'ozdan mozaika yasash

REJA:

1. Mozaika san'ati haqida ma'lumot berish.
2. Qog'ozdan mozaika yasash haqida ma'lumot berish.
3. Qog'ozdan mozaika yasash texnologiyasini amaliy ko'rsatish.

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: Talabalarga mozaika sa'nati haqida bilim berish. Mozaika ishining mazmuni haqida tushunchalar hosil qilish. Qog'ozdan mozaikani yasash texnologiyasi to'g'risida o'rgatish.

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning mozaika sa'nati haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Ish joyini to'g'ri tashkil qilish va texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilishni eslatish;
- Qog'ozdan mozaika ishining bajarilish haqida tushunchalar berish.
- Mozaika ishlarini yasash texnologiyasini o'rgatish;

Ta'lim usullari: Kichik ma'ruza, tezkor so'rov, namoyish etish, suhbat, amaliy ish, tahlil qilish taqdimot.

Ta'lim vositalari: Tayanch matn, metodik qo'llanmalar, slaydlar, oq qog'oz, turli rangli qog'oz, chizg'ich, qaychi, qalam.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

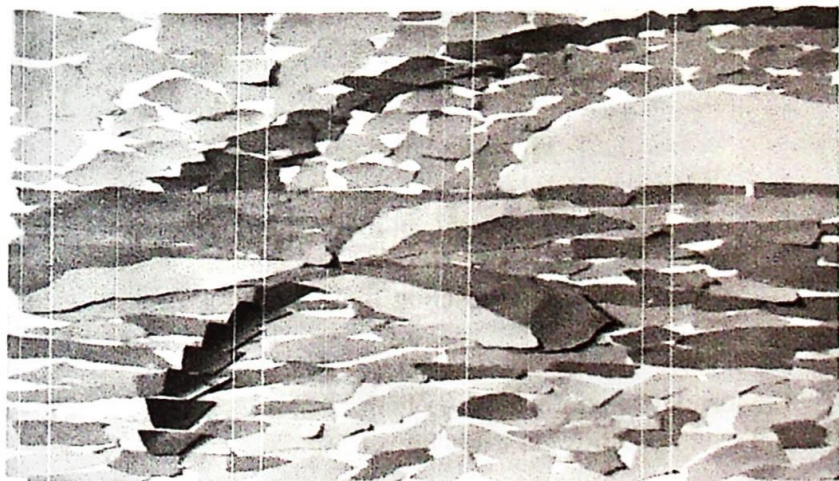
1. Mozaika sa'nati qanday sa'nat?
2. Mozaikaning materiallari nimalar?
3. Mozaikani yasashda nimalarga e'tibor berish kerak?
5. Mozaika qachon paydo bo'lgan?
6. Mozaika usulida qanday inshootlar bezatilgan?

Mozaika sa'nati haqida

Mozaika monumental dekorativ sa'nat turlaridan biridir. Turli davrlarda va turli mamlakatlarda mozaika qo'llaniladigan materiallariga ko'ra ham naqsh va rasmlarga ko'ra ham o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan. O'rta Osiyoda madrasalar, masjidlar, hukmdorlarning saroylari mozaika usulida bezatilgan.

Hozirgi kunda mozaika bilan binoalarning tashqi qismlari, devorlari va xalq amaliy sa'nati asarlari bezatiladi. Mozaika ishlarida oyna, sapol, plitalardan, foydalaniladi.

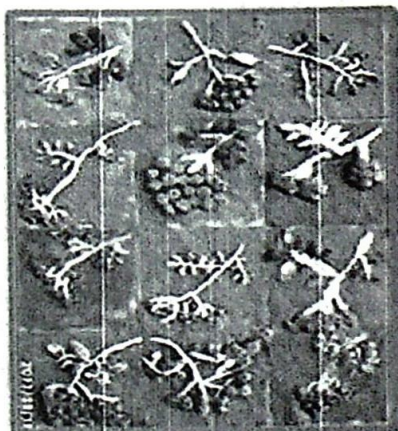
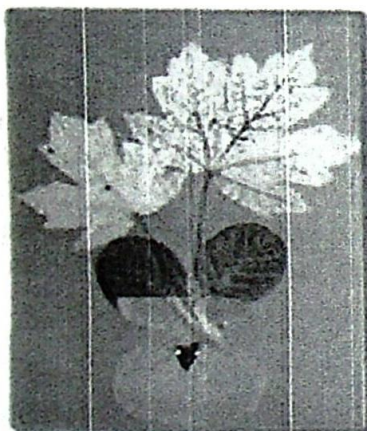
Laosda rangli ko'zgu parchalaridan ajoyib mozaika asarlar yaratilgan, ular quyoshda bir-biriga qo'shilib va porlab shodlik kayfiyatini yaratadi.

Qog'ozdan mozaika usulida mevalar shaklini yasash texnologiyasi taqdimoti

1. Rangli qog'ozni bo'laklarga bo'lib olamiz.
 2. Qog'oz bo'lagini mayda qilib uchburchak, to'rtburchak doira shakllarda kesib olamiz.
 3. Nokning rasmini chizib olamiz.
 4. Maydalangan qog'oz bo'laklarini rasimga yopishtirib chiqamiz
- O'qituvchi dars jarayonida partalarni oralab yurib, o'quvchilarga kerakli ko'rsatmalarni berib boradi. Yaxshi va yomon bajarilayotgan ishlardan namunalar ko'rsatib tegishli amaliy yo'l-yo'riqlar beradi.

Qog'ozdan mozaika ishlaridan namunalar

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Mozaika usulida mevalar shaklini yasang.
2. Mozaika usulida yasalgan mevaga oid topishmoqlar tuzing.

Mavzu: Tuxum po'chog'idan mozaika yasash

REJA:

1. Mozaika sa'nati haqida ma'lumot berish.
2. Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlash.

3. Tuxum po'chog'idan mozaika yasash texnologiyasini amaliy ko'rsatish.

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: Talabalarga mozaika sa'nati haqida bilim berish. Mozaika ishining mazmuni haqida tushunchalar hosil qilish. Tuxum po'chog'idan mozaikani yasash texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning mozaika sa'nati haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Ish joyini to'g'ri tashkil qilish va texnika xavfsizligi qoidalariga amal qilishni eslatish;
- Tuxum po'chog'idan mozaika ishining bajarilish haqida tushunchalar berish berish;
- Tuxum po'chog'idan mozaika ishlarini yasash texnologiyasini o'rgatish;

Ta'lim usullari: Kichik ma'ruza, tezkor so'rov, namoyish etish, suhbat, amaliy ish, tahlil qilish taqdimot.

Ta'lim vositalari: Tayanch matn, metodik qo'llanmalar, slaydlar, oq qog'oz, turli rangli qog'oz, chizg'ich, qaychi, qalam.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Mozaika sa'nati qanday sa'nat?
2. Mozaikaning materiallari nimalar?
3. Mozaikani yasashda nimalarga e'tibor berish kerak?
5. Mozaika qachon paydo bo'lgan?
6. Mozaika usulida qanday inshootlar bezatilgan?

Mozaika sa'nati haqida

Mozaika monumental dekorativ sa'nat turlaridan biridir. Turli davrlarda va turli mamlakatlarda mozaika qo'llaniladigan materiallariga ko'ra ham naqsh va rasmlarga ko'ra ham o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan. O'rta Osiyoda madrasalar, masjidlar, hukmdorlarning saroylari mozaika usulida bezatilgan.

Hozirgi kunda mozaika bilan binoalarning tashqi qismlari, devorlari va xalq amaliy sa'nati asarlari bezatiladi. Mozaika ishlarida oyna, sapol, plitalardan foydalaniladi.

Laosda rangli ko'zgu parchalaridan ajoyib mozaika asarlari yaratilgan, ular quyoshda bir-biriga qo'shilib va porlab shodlik kayfiyatini yaratadi.

Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlash:

1. Tuxum po'chog'i yaxshilab yuviladi.
2. Nina bilan tuxumning yuqori va pastki qismi teshiladi.
3. Tuxum po'chog'ining yuqori qismidan puflab ichidagi suyuqlik chiqariladi.
4. Bo'shagan tuxum po'chog'ining ichki qismi suv bilan yuvib tozalanadi.
5. Tuxum po'chog'i qurigandan keyin usti qismi kerakli rangda bo'yaladi.
6. Buyoq qurigandan keyin tuxum po'chog'i kerakli hajmda maydalanadi.

Tuxum po'chog'idan mozaika yasash texnologiyasi:

- Kerakli rangdagi qog'oz fon tanlanadi;
- Mozaikaga mo'ljallangan tasvir va elementlar miqdori aniqlanadi;
- Mozaika ustida ishlanganda asosiy e'tibor tanlangan mavzuning mazmuniga, tuxum po'chog'ining hajmiga, o'lchamlariga, ranglarini tanlashga qaratiladi.
- Ishni boshlash uchun markazni topish, simmetriya o'qini o'tkazish va elementlarni shunga ko'ra joylashtirish lozim.
- Tuxum po'chog'ini yelimlashda joyni adashtirmaslik uchun ularning o'rmini qalam bilan belgilab qo'yiladi;
- Mozaikaning barcha detallari, hatto eng kichiklari ham tuxum po'chog'idan yasaladi, ularni chizmaslik kerak;
- Tayyorlangan tuxum po'choqlari qog'oz sathiga, ya'ni fonga joylashtiriladi va tasvir hosil qilinadi;
- Mozaikadagi ranglar uyg'unligiga erishiladi;

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlang.
2. Tuxum po'chog'idan mozaika usulida ertak qahramonlarini yasang.

Mavzu: Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash

REJA:

1. Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlash.
2. Tuxum po'chog'idan o'yinchoqlar yasash bo'yicha ma'lumotlar berish.
3. Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash texnologiyasini o'rgatish.

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: Hajmdor o'yinchoqlar haqida ma'lumot berish. Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash haqida tushunchalar hosil qilish. Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning hajmdor o'yinchoqlar haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash haqida tushunchalar berish berish;
- Tuxum po'chog'idan hajmdor o'yinchoqlar yasash texnologiyasini o'rgatish;

Ta'lim usullari: Amaliy ish, aqliy hujum, savol-javob, ko'rsatmalilik, tahlil qilish taqdimot

Ta'lim vositalari: Tayanch matn, metodik qo'llanmalar, slaydlar, tuxum po'chog'i, turli rangli qog'oz, chizg'ich, qaychi, qalam, yelim.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Tuxum po'chog'i ishga qanday tayyorlanadi?
2. Tuxum po'chog'idan nimalar yasash mumkin?
3. Hajmdor o'yinchoqlar qanday ko'rinishga ega?
4. Tuxum ichi qanday tozalab olinadi?

5. Tuxum po'chog'iga qanday rang beriladi?

Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlash

1. Tuxum po'chog'i yaxshilab yuviladi
2. Nina bilan tuxumning yuqori va pastki qismi teshiladi
3. Tuxum po'chog'ining yuqori qismidan puflab ichidagi suyuqlik chiqariladi.
4. Bo'shagan tuxum po'chog'ining ichki qismi suv bilan yuvib tozalanadi.
5. Tuxum po'chog'i qurigandan keyin usti qismi kerakli rangda bo'yaladi.
6. Tuxum po'chog'idan xo'roz o'yinchog'ini yasash uchun rangli qog'ozdan xo'rozning toji, tumshug'i, qanoti, dumi, ko'zlari chizib qirib olinadi.
7. Xo'roz o'yinchog'ini yasash uchun rangli qog'ozdan qirib olingan xo'rozning toji, tumshug'i, qanoti, dumi, ko'zlarini tuxum po'chog'ining belgilangan joylariga ya'ni tojini tuxum po'chog'ining yuqori tomoniga, qanotlarini ikki yon tomoniga, tumshug'ini oli tomonining o'rtasiga, ko'zlarini tumshugining usti qismiga, dumini tuxum po'chog'ining orqa tomoning pastki qismiga PVA yelimi yordamida yelimlab chiqamiz.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Tuxum po'chog'ini ishga tayyorlang.
2. Tuxum po'chog'idan turli o'yinchoqlar yasang.

Mavzu: Fasllar mavzusida applikatsiya yasash

REJA:

1. Applikatsiya sa'natini haqida ma'lumot.
2. Fasllar mavzusida applikatsiya yasash texnologiyasini o'rgatish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga fasllar haqida ma'lumot berish. Applikatsiya ishlarini tushuntirish. Fasllar mavzusida applikatsiya yasashga o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning applikatsiyalar va fasllar haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Applikasiya yasash haqida tushunchalar berish;
- Fasllar mavzusida applikasiya yasash texnologiyasini tushuntirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, aqliy hujum, amaliy ish, ko'rgazmalilik.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, applikasiyadan namunalar, rangli qog'ozlar to'plami, chizg'ich, qaychi, qalam, yelim

Applikatsiya sa'nati haqida

Applikatsiya ishini bajarishda asosiy e'tibor uning umumiy ko'rinishiga qaratilishi kerak. Yaxshi o'ylangan kompozitsiya, ya'ni tasvirlash lozim bo'lgan narsalarni joylashtirish applikasiyaning muvaffaqiyatining garovidir.

Fasllar mavzusida applikasiya yasash uchun qaysi faslni tasvirlash kerakligi aniqlanib olinadi. Mavzuni yoritish qaysi faslga to'g'ri kelsa, shu fasl haqida ma'lumot beriladi va shu fasl mavzusida applikasiya tayyorlanadi.

“Qish” mavzusida applikasiya yasash texnologiyasi:

- Ish mavzu va fikrni tanlashdan boshlanadi;
- Ochiq tondagi qog'oz va fon tanlanadi va tasvirlash lozim bo'lgan applikasiya tasviri chiziladi;
- Applikasiya mo'ljallangan tasvir va elementlar miqdori qog'ozni tanlashni belgilaydi;

- Tasvir ustida ishlanganda asosiy e'tibor tanlangan mavzuning mazmuniga, kerakli materiallar, ularning o'lchamlari, ranglarini tanlashga qaratiladi.

- Tasvir hajmiga ko'ra eng katta element asosiy mavzuga mos element bo'lishi kerak.

- Tasvirlash lozim bo'lgan materiallar yordamida figura va predmetlarning holati aniqlanadi;

- Tasvirlangan hodisalarning uyg'unligiga erishiladi;

- Tasvirning barcha detallari, hatto eng kichiklari ham qog'ozdan qirqladi, ularni chizmaslik kerak;

- Tayyorlangan detallar yelimlanadigan sath, ya'ni fonga joylashtiriladi va o'ylangan tasvir hosil qilinadi

- Agarda bu tasvir ma'qul bo'lmasa detallar boshqacha joylashtiriladi;

- Detailarni yopishtirishda joyni adashtirmaslik uchun ularning o'rmini qalam bilan belgilab qo'yiladi;

- Ishni boshlash uchun markazni topish, simmetriya o'qini o'tkazish va elementlarni shunga ko'ra joylashtirish lozim.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. "Yoz" mavzusida applikasiya tayyorlang.
2. Mavzuga oid hikoya tuzing.

Mavzu: Pape-mashe ishlarini tayyorlash

REJA:

1. Pape-mashe ishlarini tayyorlash haqida ma'lumot berish.
2. Pape-mashe yasash darslarini tashkil etish tartibini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Pape-mashe ishlari haqida. Pape-mashe yasash bo'yicha ma'lumotlar berish. Qog'oz bo'laklaridan pape-mashe yasash.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning pape-mashe yasash haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Ish joyini to'g'ri tashkil qilishni o'rgatish;

- Pape-mashe ishlari bilan tanishtirish;
- Qog'oz bo'laklaridan pape-mashe yasash texnologiyasi bilan tanishtirish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, savol-javob, amaliy ish, taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, ko'rgazmalar, texnik vositalar, qog'oz bo'laklari, piyola, kraska, yelim, qog'oz, turli bezaklar

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Pape-mashe ishlari nima?
2. Pape-mashe ishining asosiy materiali nima?
3. Pape-mashe ishiga yelim qanday tayyorlanadi?
4. Qanday qog'ozdan foydalaniladi?

Amaliy ish taqdimoti:

1. Pape-mashe ishlari haqida kirish (boshlang'ich) suhbat. Suhbatni ushbu materialni ko'rsatish bilan olib borish kerak: bolalar namunani ushlab ko'rishi, shaklini, ustki qobig'ini his qilishi, rangini ko'rishi mumkin.

2. Mavzuni e'lon qilish va o'yinchoq namunasini ko'rsatish.

3. Namuna tahlili va pape-mashe yasash usullarini ko'rsatish. Bu yerda bolalarni namunani tahlil qilishga, pape-mashe yasash jarayonining ketma-ketligi haqida o'z fikrini bildirishga undash maqsadga muvofiqdir. O'qituvchi o'quvchilarning javobini to'g'irlab beradi va ushbu material bilan ishlashning o'ziga xosligini ajratib ko'rsatishga bolalarning diqqatini qaratadi.

Oddiy piyolani olib atrofiga vazelin surtamiz. Qog'ozni 1sm ga 2sm o'lchamda bo'laklarga bo'lib olamiz. Qog'oz bo'laklarini suvga botirib piyola atrofiga bir tekis yopishtirib chiqamiz.

Piyolaga qog'oz bo'laklarini bir qavat qilib yopishtirib bo'lgandan so'ng, ikkinchi piyolaga suv va un solib suyuq aralashma hosil qilamiz. Tayyor aralashmani cho'tka bilan qog'oz atrofiga surtib chiqamiz. Keyin qog'oz bo'laklarini ko'ndalang qilib ikkinchi qavatga yopishtirib chiqamiz. Qog'oz bo'laklarini shu tariqa 7 qavat qilib yelimlaymiz. Har bir qavat orasiga suyuq xamirli aralashmani surtib chiqamiz. Tayyor bo'lgan pape-mashe ishini 3-4 daqiqa mobaynida

quritishga qo'yamiz. Quritish jarayonida yelvizak bo'lmasligi, quyosh nuri to'g'ridan-to'g'ri tushib turmasligi kerak. Qurigan pape-mashe ishini tekis qilib kesib olinadi. Kesilgan qismi qog'oz bo'laklari yordamida bir-biriga yopishtirib yelimlanadi. Pape-mashe ishi usti qismini rangli qog'oz bo'laklari yordamida yelimlab chiqamiz. Pape-mashe ishiga oq qog'ozdan qo'shimcha bezak berish uchun naqshlar chizib olinadi va qirqiladi. Pape-mashe ustiga tayyor gul naqshi yelim surtib yopishtiriladi. Pape-mashe usulida piyola shakli tayyor bo'ldi.

4. Pape-mashening bolalar tarafidan tayyorlanishi. Mehnat jarayonida o'qituvchi bolalar ishini nazorat qiladi, asboblarni ishlatishda texnika xavfsizligiga rioya qilishlarini kuzatadi, qiynalayotganlarga yordam beradi, mozaika ishini takomillashtirishda uni bezashda mustaqil qaror qabul qilishga undash, buning barchasi bolalar orasida o'zaro hurmat va do'stona munosabatning shakllanishiga olib keladi.

5. Tayyor pape-mashe ishini tahlil qilish. Ushbu jarayonda bolalarda o'zi va do'stlari mehnatining natijalarini baholay olish qobiliyatini shakllantiradi.

6. Ish joyini tozalash, asboblarni va qolgan materiallarni yig'ishtirish.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Pape-mashe usulida choynak shaklini yasang.
2. Pape-mashe usulida piyola shaklini yasang.

Mavzu: Kartondan rasm ramkalari yasash

REJA:

1. Rasm ramkalar haqida ma'lumot berish.
2. Kartondan rasm ramkalar yasash haqida ma'lumot berish.
3. Kartondan rasm ramkalari yasash texnologiyasini tushuntirish

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Rasm ramkalari haqida ma'lumot berish. Kartondan rasm ramkalari yasash haqida tushunchalar berish. Kartondan rasm ramkalari yasash texnologiyasini o'rgatish.

Pedagogik vazifalar:

- Talabalarning rasm ramkalari haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Kartondan rasm ramkalar yasash haqida tushunchalar berish;
- Kartondan rasm ramkalar yasash texnologiyasini o'rgatish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, blits so'rovnomasi, amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, kartondan yasalgan ramkalardan namunalar, ko'rgazmalar, karton, kley, qaychi, qog'oz, turli bezaklar.

Kartondan rasm ramka yasash texnologiyasi:

O'qituvchi rasm ramkalari haqidagi bilim va tasavvurlarini aniqlaydi.

- Rasm ramkalar nimalardan tayyorlanadi?
- Rasm ramkadan nima maqsadda foydalanadi?
- Kartondan rasm ramkalari qanday yasaladi?
- Rasm ramkaga bezak berishda qanday materiallardan foydalansa bo'ladi?

O'qituvchi o'quvchilarning javobini umumlashtirgan holda suhbatga yakun yasab, rangli karton, rangli qog'oz tanlab olib rasm uchun ramka tayyorlash usullari haqida tushunchalar beradi. Bunday ramkalardan qanday maqsadda foydalanish, uning tayyorlanishi to'g'risida ma'lumotlar beradi. Amaliy ishni boshlashdan oldir o'quvchilarning darsga tayyorligini tekshiradi.

Yasash bosqichlari: Ikki xil rangdagi rangli va rangsiz karton olinadi. Uzunligi 15 sm buyi 10 sm o'lchamda kesib olinadi. Rangli kartonga rasm ramkaning shakli chiziladi va stek yordamida kesib olinadi. Rangli karton rangsiz kartonga yelimlanadi. Rasm solish uchun ramkaning bir qismi ochiq qoldiriladi. Rasm ramkaning orqa tomoniga tergagich tayyorlash uchun rangsiz kartondan tirgagichning shakli chizib, qirib olinadi va rasm ramka orqasiga mahkamlanadi. Tayyor rasm ramkalariga bezak berish ishlari amalga oshiriladi. Bezak berishda turli qir qilgan gullardan, pistonlardan, munchoqlardan foydalanish mumkin.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Rasm ramka turlarini o'rganish.
2. Kartondan rasm ramka qurish-yasash.

Mavzu: Turli materiallardan bayram sovg'asini tayyorlash

REJA:

1. Bayram sovg'alari haqida ma'lumot berish.
2. Kartondan vaza tayyorlash haqida ma'lumot berish.
3. Kartondan vaza tayyorlash texnologiyasi.

Amaliy mashg'ulotning maqsadi: Talabalarga sovg'alar to'g'risida ma'lumot berish. Turli materiallardan bayram sovg'asini tayyorlash to'g'risida ma'lumot berish. Turli materiallardan bayram sovg'asini tayyorlash texnologiyasini o'rgatish

Ta'lim usullari: Savol-javob, ko'rgazmalilik, "Ko'rsatib ber, tushuntirib ber", aqliy hujum, amaliy ish.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, sovg'alardan namunalar, karton, gullar shakli tushirilgan tabriknomalar, igna, ip, qaychi.

O'qituvchining vazifalari:

- Sovg'alar haqida ma'lumot berish;
- Bayram sovg'asini tayyorlash to'g'risida ma'lumot berish;
- Turli materiallardan bayram sovg'asini tayyorlash texnologiyasi;

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Sovg'alar nima uchun ishlatiladi?
2. Sovg'alarning qanday turlari mavjud?
3. Sovg'alarni qo'lda tayyorlash mumkinmi?
4. Sovg'alarini nimalardan tayyorlash mumkin?
5. Hajmdor gullar deganda nimani tushunasiz?

Sovg'alar insonlarga yaxshi tilaklar bildirish, bayramlar bilan tug'ilgan kunlari bilan tabriklash uchun foydalaniladigan vositadir. Savg'alar asosan gullar, turli taqinchoqlar, suvinerlar, kitoblar va hakoza ko'rinishlarda bo'ladi. Agar yaqin kishilarimiz uchun sovg'alarni o'z qo'limiz bilan tayyorlasak sovg'a yaqin kishimiz va o'zimiz uchun qadrliroq bo'ladi. Har kuni atrofimizda bir qancha narsalar ishlatilib bo'lgandan so'ng keraksiz narsa sifatida chiqindiga tashlanadi. Agar biz shu keraksiz materiallardan foydalanishi mumkin

bo'lgan turli narsalarni tayyorlashimiz mumkin. Masalan: Tabriknomalardan gullar uchun vaza tayyorlash mumkin. Buning uchun bizga karton, gullar shakli tushirilgan tabriknomalar, igna, ip, qaychi kerak bo'ladi.

Kartondan vaza tayyorlash texnologiyasi:

Yasash bosqichlari: Vaza andozasini tayyorlash uchun uzunligi 15 sm bo'yi 10 sm bo'lgan karton kesib olinadi. Kartonga vazaning rasm chiziladi va qaychi yordamida kesib olinadi.

Vazani tayyorlash uchun bizga gullar rasmi tushirilgan tabriknomalar kerak bo'ladi. Kartondan tayyorlangan andozalar asosida gullar rasmi tushirilgan tabriknomalar ustiga qo'yib chizib olinadi va shu chiziq asosida kesib olin vazani tayyorlash uchun uch xil gulli karton kerak bo'ladi.

Har bir kartonni bir-biriga biriktirish tikib chiqiladi. Vazani tikishda archasimon chokdan foydalanib bir xil o'lchamda tikish tavsiya etiladi.

Vaza tayyor bo'ldi. Unga turli hajmdor gullarni solib onajonlarimizga, buvilarimizga, opa-singillarimizga sovg'a qilishimi mumkin.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Turli materiallardan hajmdor gullar yasang
2. Bisserlardan hajmdor gullar yasang

Mavzu: Plastillindan mevalar shaklini yasash

REJA:

1. Plastillin haqida ma'lumot berish.
2. Plastilin bilan ishlash qoidalar.
3. Plastillinga ishlov berish usullari.
4. Plastillindan turli uy jihozlarini yasash texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga plastillin va uning turlari haqida ma'lumot berish. Plastillinga ishlov berish va turli shakillar yasash texnologisini o'rgatish

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning plastillin haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Plastillin va uning turlari xaqida ma'lumot berish;
- Plastillinga ishlov berish bo'yicha ko'rsatmalar berish;
- Plastillindan turli shakllar yasash texnologiyasini o'rgatish;

Ta'lim usullari: Tushuntirish, "Aqliy hujum", amaliy ish, amaliy ish taqdimoti.

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, plastillindan yasalgan o'yinchoqlardan namunalar, plastillin qalamchalari stek, taxtakach, sochiq.

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umumlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Plastillin qanday turlarini bilasiz?
2. Plastillin qanday xususiyatlarga ega?
3. Plastillindan nimalar yasash mumkin?
4. Plastillinga qanday ishlov beriladi?
5. Plastillindan turli shakllar yasash texnologiyasini bilasizmi?

Plastilin – narsalar yasashda qo'llaniladigan materialdir. U sun'iy plastik massa bo'lib, loydan hech qachon qurimasligi va doimo ishlatishga tayyorligi bilan farqlanadi. Plastilinning har xil – oddiy va murakkab turlari bo'lib uni tayyorlashni bir nechta usullari bor.

Birinchi variant – toza quyuq loyga glitserin qo'shib bir turli massa hosil bo'lguncha aralashtiriladi. Glitserin tayyorlanadigan massa qo'lga yopishmaydigan holatga kelguncha qo'shiladi.

Ikkinchi variant – quritilgan toza loy mayda qilib tuyuladi va unga vazelin qo'shib, qo'lga yopishmaydigan quyuq massa hosil bo'lguncha aralashtiriladi. Plastilinga kerakli rangdagi quruq bo'yoq massasini qo'shib va puxta aralashtirib bo'yash mumkin.

Plastilin bilan ishlashda kerak bo'ladigan qoidalar

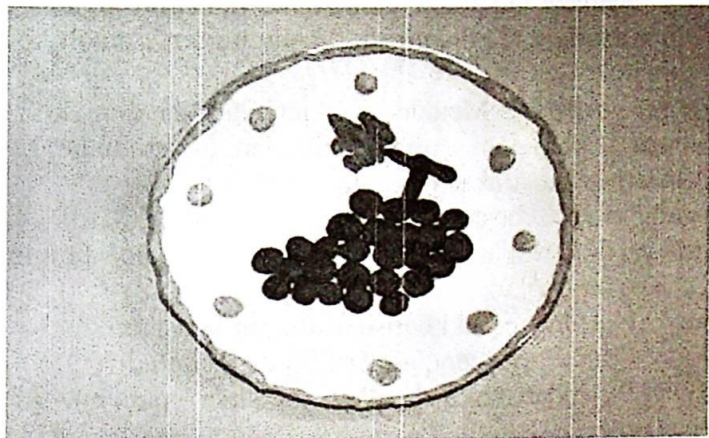
1. Plastillin bilan ishlashda ayrim qonun-qoidalarga rioya qilishga to'g'ri keladi.
2. Plastilin sovuq bo'lganda ancha qattiqlashib qoladi.
3. Ish boshlashdan oldin esa uni bir oz yumshatish kerak bo'ladi.

4. Buning uchun plastilin solingan qo'ticha mashg'ulot boshlanishidan oldinroq issiqlik manbaiga yaqinroq joyga qo'yiladi yoki salgina namlangan qo'lning kaftida tutib turiladi.

5. Natijada plastilin yumshab, ishga tayyor bo'ladi.

6. Plastilinni qo'lda uzoq vaqt ushlab turish yaramaydi.

7. Chunki plastilin haddan tashqari yumshab, yopishqoq bo'lib qoladi.

Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Plastillindan turli uy jihozlarini yasang.
2. Plastillindan turli meva shakllarini yasang.

Mavzu: Plastillindan turli o'yinchoqlar yasash

REJA:

1. Plastillin haqida ma'lumot berish.
2. Plastilin bilan ishlash qoidalar.
3. Plastillinga ishlov berish.
4. Plastillindan turli o'yinchoqlar yasash texnologiyasini tushuntirish.

Amaliy mashg'ulotining maqsadi: Talabalarga plastillin va uning turlari haqida ma'lumot berish. Plastillinga ishlov berish va turli o'yinchoqlar yasash texnologisini o'rgatish

Pedagogning vazifalar:

- Talabalarning plastillin haqidagi bilimlarini aniqlash;
- Plastillin va uning turlari haqida ma'lumot berish;
- Plastillinga ishlov berish bo'yicha ko'rsatmalar berish;
- Plastillindan turli o'yinchoqlar yasash texnologiyasini o'rgatish;

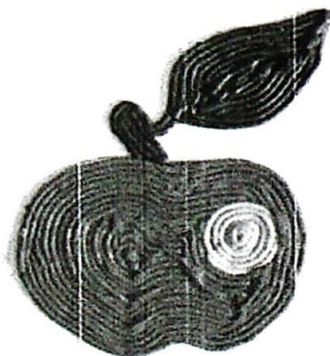
- Natijalar taqdimoti, muhokama va baholashga o'rgatish.

Ta'lim usullari :Tushuntirish, "Aqliy hujum", amaliy ish, amaliy ish taqdimoti

Ta'lim vositalari: Metodik qo'llanmalar, slaydlar, ko'rgazmalar, plastillindan yasalgan o'yinchoqlardan namunalar, plastillin qalamchalari stek, taxtakach, sochiq

Mashg'ulotni boshlashdan oldin o'quvchilarni bilimlarini aniqlash va fikrlarini umimlashtirish uchun "Aqliy hujum" metodi asosida savollar beriladi.

1. Plastilinga shakl berish usullarini bilasizmi?
2. Qanday uyinchoqlar plastillindan yasaladi?
3. Plastildan uyinchoqlar yasashda qanday asboblardan foydalaniladi?

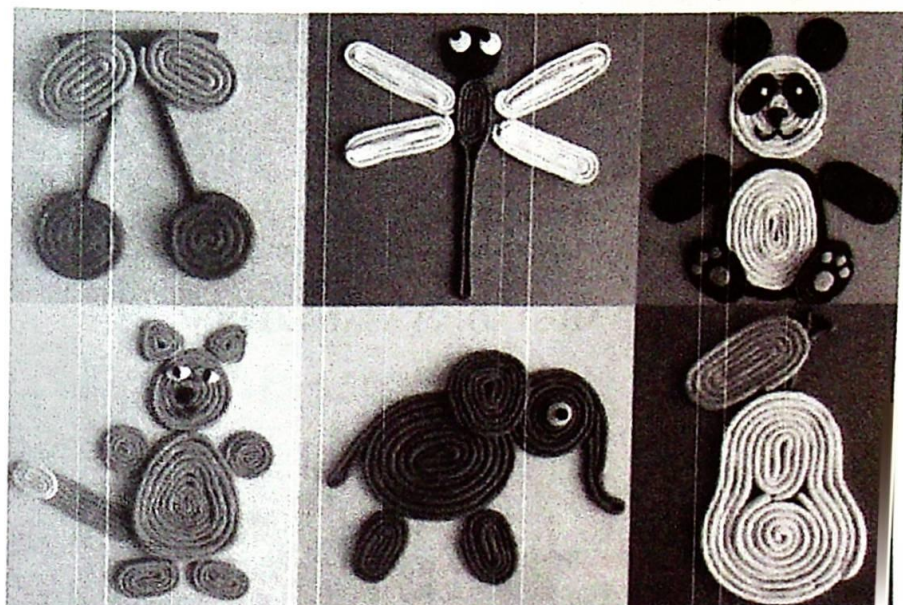

Plastilin—narsalar yasashda qo'llaniladigan materialdir. U sun'iy plastik massa bo'lib, loydan hech qachon qurimasligi va doimo ishlatishga tayyorligi bilan farqlanadi. Plastilinning har xil – oddiy va murakkab turlari bo'lib uni tayyorlashni bir nechta usullari bor.

Birinchí variant – toza quyuq loyga glitserin qo'shib bir turli massa hosil bo'lguncha aralashtiriladi. Glitserin tayyorlanadigan massa qo'lga yopishmaydigan holatga kelguncha qo'shiladi.

Ikkinchi variant—quritilgan toza loy mayda qilib tuyuladi va unga vazelin qo'shib, qo'lga yopishmadigan quyruq massa hosil bo'lgancha aralashtiriladi. Plastilina kerakli rangdagi quruq bo'yoq massasini qo'shib va puxta aralashtirib bo'yash mumkin.

Uchinchi variant -1 qism to'prog'iga 1/5 qism ilitilgan mum hamda plastilin qo'lga yopishmaydigan darajaga yetguncha glitserin qo'shib aralashtiriladi.

Loy va plastilin bilan ishlashda kerak bo'ladigan qoidalar.

1. Plastilin bilan ishlashda ayrim qonun-qoidalarga rioya qilishga to'g'ri keladi.
2. Plastilin sovuq bo'lganda ancha qattiqlashib qoladi.
3. Ish boshlashdan oldin esa uni bir oz yumshatish kerak bo'ladi.
4. Buning uchun plastilin solingan qo'ticha mashg'ulot boshlanishidan oldinroq issiqlik manbaiga yaqinroq joyga qo'yiladi yoki salgina namlangan qo'lning kaftida tutib turiladi.
5. Natijada plastilin yumshab, ishga tayyor bo'ladi.
6. Plastilinni qo'lda uzoq vaqt ushlab turish yaramaydi.
7. Chunki plastilin haddan tashqari yumshab, yopishqoq bo'lib qoladi.

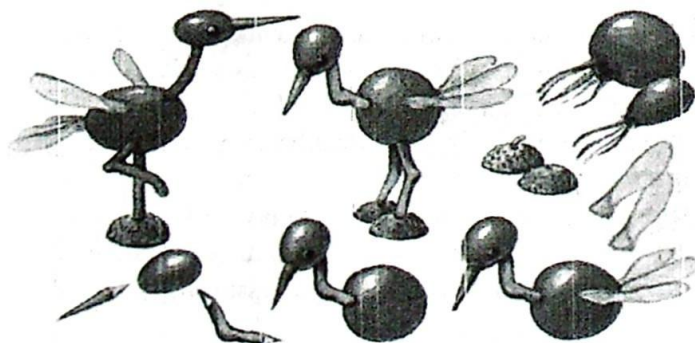
Plastillindan filcha o'yinchog'ini yasash texnologiyasi

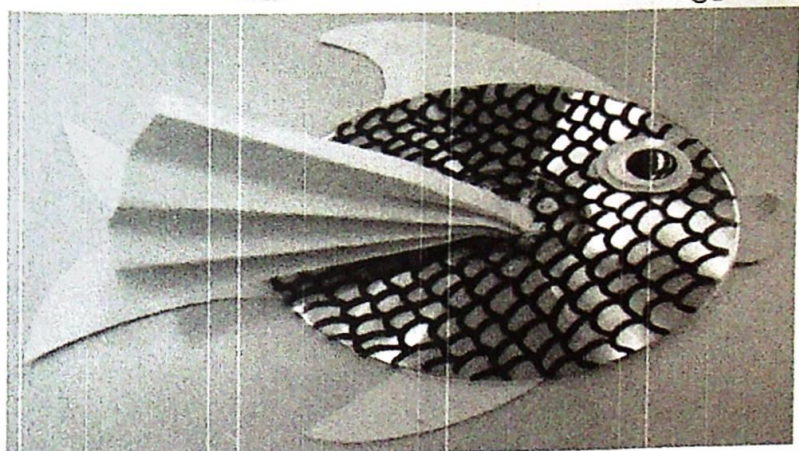
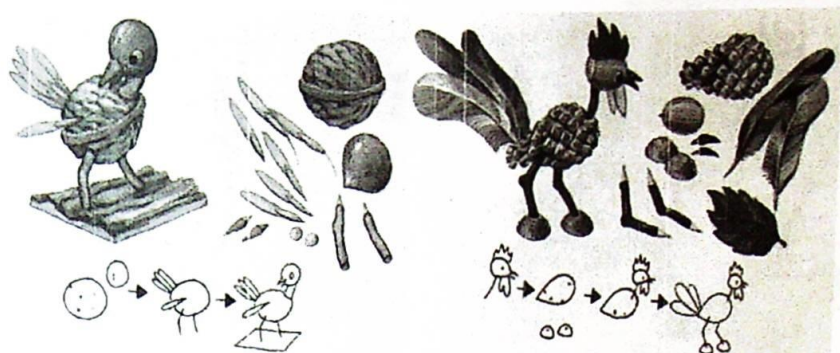
1. Plastilinni kerakli xajmda olib kerakli shakllarga keltiriladi.
2. Filchani tana a'zolarini ya'ni bosh, tana qismi, oyoqlari, dumi alohida yasaladi.
3. Filchaning bosh qismi bilan tana qismi bir-biriga biriktiriladi.
4. Quloqlari va dumi bosh qismiga biriktiriladi.
5. Tana qismiga filchaning oyoqlari biriktiriladi.
6. Oxirgi ish tanadagi barcha qismlarni biriktirilgan joylari tekislanadi.

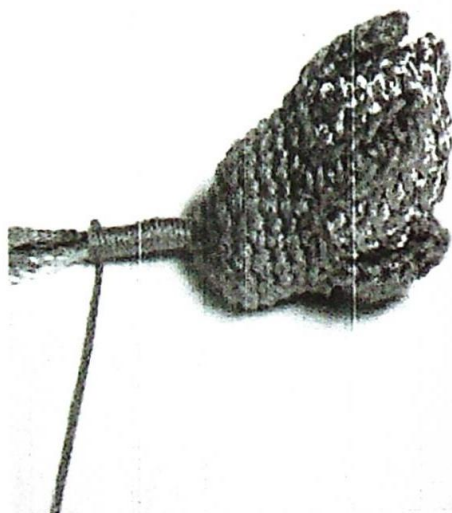
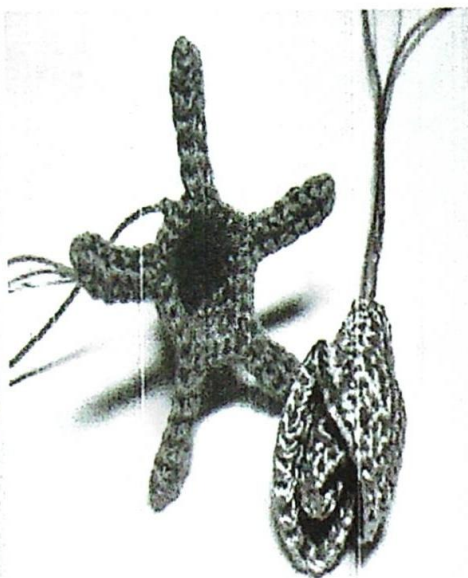
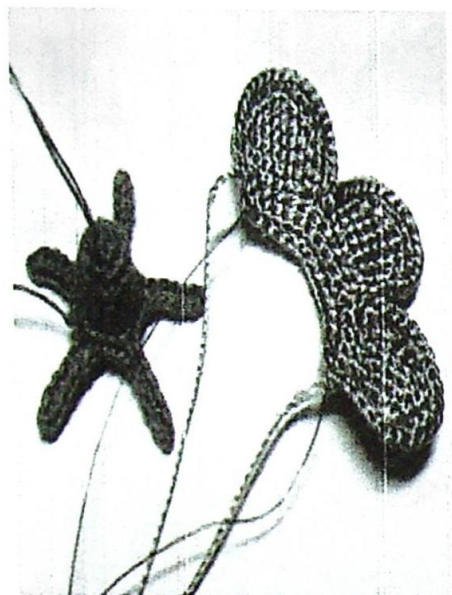
Mustaqil ish topshiriqlari:

1. Plastillin to'g'risida ma'lumot bering.
2. Plastillindan ertak qahramonlarini yasang.

MUSTAQIL YASAB KO'RING

Foydalanilgan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-son Farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami). – T.: 2017.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni// "Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyoti poydevori" -Toshkent: O'zbekiston, 1997. - B. 20-29.
3. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" // Oliy ta'lim (me'yoriy huquqiy va uslubiy hujjatlar to'plami). -Toshkent: 2004.-12 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi PF –5712-son «O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida »gi Farmoni. // <https://lex.uz/ru/docs/4312785>.
5. R.G.Nozimov. O'quvchilarning mehnat tarbiyasida kasb-hunarga tayyorlash. Toshkent. "O'qituvchi" 1991 yil.
6. Mavlonova R.A, Sanoqulov X.R, Xodиеva D.P "Mehnat va uni o'qitish metodikasi" O'quv qo'llanma. 2007yil TDPU.
7. M.Haydarov. Kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining mehnat tarbiyasida xalq an'analaridan foydalanish. Toshkent "Yozuvchi" 1995 yil.
8. Sanaqulov X.R, Xodиеva D.P «Boshlang'ich sinflarda tabiiy materiallardan amaliy ishlar» o'quv-metodik qo'llanma 2009 yil. TDPU.
9. Nurmatova M.Sh. "Mehnat tarbiyasi" Toshkent. TDPU. 2005 y
10. Ergasgyev Sh va boshqalar. «Kasblar alifbosi» «Yurist-Mediya» 1989 y
11. A.Fozilov Donolar mehnat tarbiyasi haqida. Toshkent. 1992 yil.
12. Sanaqulov X.R, Xodиеva D.P, Sanaqulova A.R. "Texnologiya" 3-sinf uchun darslik. –T.: Sharq, 2019.
13. X.Sanaqulov, D.Xodиеva "Boshlang'ich sinflarda qog'ozdan amaliy ishlar" metodik qo'llanma 2012 yil T.:Ipak yo'li poligraf, 2012.
14. Z.Ochilov. Sinfdan tashqari tarbiyaviy tadbirlarda kasb tanlashga shakllantirish. Toshkent. "O'qituvchi". 1996 yil.

15. I.Xasanov. Mutafakkirlar mehnat tarbiyasi haqida. Toshkent. "O'zbekiston" 1993 yil.
16. Sanaqulov X.R, Xodieva D.P, Sanaqulova A.R. "Texnologiya" 2-sinf uchun darslik . –T.: Sharq, 2019.
17. Magzumov P.T. va boshq. O'quvchilarni mehnatga va kasb tanlashga tayyorlash. – T.: O'qituvchi, 1991.
18. R.Hasanov, H. Egamov "Tasviriy sa'nat va badiiy mehnat" T. "O'qituvchi" 1997 yil.
19. Pereverten V. "O'quvchilarda ijodkorlikni shakillantirish" T. "O'qituvchi". 1990 y.
20. Nurmatova M.Sh. Hasanova Sh.T "Yumshoq o'yinchoqlar" Toshkent. TDPU. 2005 y

FOYDALANILGAN ASOSIY DARSLIKLAR VA O'QUV QO'LLANMALAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-son Farmoni. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami). – T.: 2017.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni// "Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyoti poydevori" -Toshkent: O'zbekiston, 1997. - B. 20-29.
3. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" // Oliy ta'lim (me'yoriy huq. va uslub. hujjatl.to'plami). -Toshkent: 2004.-12 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 29 apreldagi PF -5712-son «O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi Farmoni. // <https://lex.uz/ru/docs/4312785>.
5. R.G.Nozimov. O'quvchilarning mehnat tarbiyasida kasb-hunarga tayyorlash. Toshkent. "O'qituvchi" 1991 yil.
6. Mavlonova R.A, Sanoqulov X.R, Xodieva D.P "Mehnat va uni o'qitish metodikasi" O'quv qo'llanma. 2007yil TDPU.
7. M.Haydarov. Kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining mehnat tarbiyasida xalq an'analaridan foydalanish. Toshkent "Yozuvchi" 1995 yil.
8. Sanaqulov X.R, Xodieva D.P «Boshlang'ich sinflarda tabiiy materiallardan amaliy ishlar» o'quv-metodik qo'llanma 2009 yil. TDPU.
9. Nurmatova M.Sh. "Mehnat tarbiyasi" Toshkent. TDPU. 2005 y
10. Ergasgyev Sh va boshq. «Kasblar alifbosi» «Yurist-Mediya» 1989
11. A.Fozilov Donolar mehnat tarbiyasi haqida. Toshkent. 1992 yil.
12. Sanaqulov X.R, Xodieva D.P, Sanaqulova A.R. "Texnologiya" 3-sinf uchun darslik. –T.: Sharq, 2019.
13. X.Sanaqulov, D.Xodieva "Boshlang'ich sinflarda qog'ozdan amaliy ishlar" metodik qo'llanma 2012 yil T.:Ipak yo'li poligraf, 2012.
14. Z.Ochilov. Sinfdan tashqari tarbiyaviy tadbirlarda kasb tanlashga shakllantirish. Toshkent. "O'qituvchi". 1996 yil.
15. I.Xasanov. Mutafakkirlar mehnat tarbiyasi haqida. Toshkent. "O'zbekiston" 1993 yil.
16. Sanaqulov X.R, Xodieva D.P, Sanaqulova A.R. "Texnologiya" 2-sinf uchun darslik. –T.: Sharq, 2019.
17. Magzumov P.T. va boshq. O'quvchilarni mehnatga va kasb tanlashga tayyorlash. – T.: O'qituvchi, 1991.
18. R.Hasanov, H. Egamov "Tasviriy sa'nat va badiiy mehnat" T. "O'qituvchi" 1997 yil.
19. Pereverten V. "O'quvchilarda ijodkorlikni shakllantirish" T. "O'qituvchi". 1990 y.
20. Nurmatova M.Sh. Hasanova Sh.T "Yumshoq o'yinchoqlar" Toshkent. TDPU. 2005 y

MUNDARIJA

Kirish.....	3
I BOB . BOSHLANG'ICH SINFLARDA TENOLOGIYA TA'LIMIDAN NAZARIY BILIMLAR.....	4
1.1. Texnologiya ta'limi va tarbiyasining maqsad va vazifalari.....	4
1.2. Texnologiya va uni o'qitish metododikasi faning nazariyasi va amaliyoti.....	6
1.3. Boshlang'ich sinflarda texnologiya ta'limining mazmuni.....	8
II BOB. TEXNOLOGIYA DARSLARINI TASHKIL ETISH METODIKASI.....	11
2.1. Texnologiya ta'lim darslariga integratsion yondashuv.....	11
2.2. Texnologiya darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish....	18
2.3. Texnologiya darslarini tashkil etish metodikasi.....	22
III BOB. AMALIY MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR.....	28
3.1 Qog'ozga ishlov berish usullari.....	28
3.2 Qog'ozdan geometrik figuralardan predmetli applikasiya yasash.....	39
3.3 Mutafakkirlar merosidan foydalanib tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish.....	54
Foydalanilgan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati.....	83

KUTTIBEKOVA GULJAN TULEPBAEVNA

TEXNALOGIYA VA UNI O'QITISH METODIKASI

Uslubiy qollanma

Muharrir: Xolsaidov F. B.

Nashriyot litsenziyasi AI №023, 27.10.2018.

Bosishga 10.02.2021. da ruxsat etildi. Bichimi 60x84.

"Times New Roman" garnituras.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i 6. Nashr bosma tabog'i 5,5.

Adadi 50 nusxa.

"Innovatsiya-Ziyo" MCHJ matbaa bo'limida chop etildi.

Manzil: Toshkent shahri, Farhod ko'chasi, 6-a uy.

+99893 552-11-21

Muallif va nashriyot roziligisiz chop etish ta'qiqlanadi.